

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 17. decembrī*

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas	4
Savienības tiesības	4
Direktīva 2008/115	4
Direktīva 2013/32	5
Direktīva 2013/33	10
Ungārijas tiesības	14
Likums par patvēruma tiesībām	14
Likums par valsts robežu	20
Administratīvās tiesvedības procesa likums	21
Valdības dekrēts Nr. 301/2007	21
Pirmstiesas procedūra	22
Par prasību	23
Ievada apsvērumi	23
Par pirmo iebildumu, kas attiecas uz piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai	23
Lietas dalībnieku argumenti	23
Tiesas vērtējums	25
Par otro un trešo iebildumu, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu	30
Lietas dalībnieku argumenti	30

* Tiesvedības valoda – ungāru.

– Par otro iebildumu	30
– Par trešo iebildumu	31
Tiesas vērtējums	32
– Par aizturēšanas Reskes un Tompas tranzīta zonās pastāvēšanu	33
– Par aizturēšanas Reskes un Tompas tranzīta zonās saderību ar Direktīvā 2013/32 un Direktīvā 2013/33 paredzētajām prasībām	34
– Par LESD 72. pantu	39
Par ceturto iebildumu, kas attiecas uz to trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi	41
Lietas dalībnieku argumenti	41
Tiesas vērtējums	42
Par piekto iebildumu, kas attiecas uz tiesībām palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā	45
Lietas dalībnieku argumenti	45
Tiesas vērtējums	47
– Par piektā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu	47
– Par piektā iebilduma otro daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktu	50
– Par otrā pamata trešo daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktu	50
Par tiesāšanās izdevumiem	52

Valsts pienākumu neizpilde – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politika – Direktīvas 2008/115/EK, 2013/32/ES un 2013/33/ES – Starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūra – Efektīva piekļuve – Robežprocedūra – Procesuālās garantijas – Obligāta ievietošana tranzīta zonās – Aizturēšana – To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi – Prasības, kas celtas par administratīviem lēmumiem, ar kuriem ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums – Tiesības palikt teritorijā

Lietā C-808/18

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2018. gada 21. decembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. Condou-Durande*, kā arī *A. Tokár* un *J. Tomkin*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Ungāriju, ko pārstāv *M. Z. Fehér*, kā arī *M. M. Tátrai*, pārstāvji,

atbildētāja,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs *K. Lenaerts* [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece *R. Silva de Lapuerta* [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji *Ž. K. Bonišo* [*J.-C. Bonichot*], *A. Arabadžijevs* [*A. Arabadjiev*], *J. Regans* [*E. Regan*], *M. Ilešičs* [*M. Ilešič*] un *N. Vāls* [*N. Wahl*], tiesneši *E. Juhāss* [*E. Juhász*], *D. Švābi* [*D. Šváby*], *S. Rodins* [*S. Rodin*], *F. Biltšens* [*F. Biltgen*], *K. Jirimēe* [*K. Jürimäe*], *K. Likurģs* [*C. Lycourgos*] (referents), *P. Dž. Švirebs* [*P.G. Xuereb*] un *I. Jarukaitis* [*I. Jarukaitis*],

ģenerālvokāts: *P. Pikamēe* [*P. Pikamäe*],

sekretāre: *R. Šereša* [*R. Şereş*], administratore,

nemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 10. februāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 25. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.) 3. un 6. pantā, 24. panta 3. punktā, 43. pantā un 46. panta 5. un 6. punktā, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.), 2. panta h) punktā un 8., 9. un 11. pantā, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/ES (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā, tos skatot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 6., 18. un 47. pantu:
 - paredzot, ka patvēruma pieteikums ir jāiesniedz kompetentajai iestādei personiski un vienīgi tranzīta zonās, kurās tā atļauj iekļūt tikai mazam skaitam personu;
 - kā vispārinātu normu piemērojot īpašu procedūru, kuras laikā netiek nodrošinātas Direktīvā 2013/32 paredzētās garantijas;
 - nosakot, ka visiem patvēruma meklētājiem, izņemot nepavadītus nepilngadīgos, kas ir jaunāki par 14 gadiem, ir jāpiemēro procedūra, kuras rezultātā tiem ir jāpaliek aizturētiem visu patvēruma procedūras laiku tranzīta zonas būvēs, kuras viņi var pamest, dodoties tikai uz Serbiju, un nepapildinot šādu aizturēšanu ar Direktīvā 2013/33 paredzētajām garantijām;
 - trešo valstu valstspiederīgos, kas nelikumīgi uzturas Ungārijas teritorijā, nogādājot otrpus robežas nožogojumam, tādējādi neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā noteiktās procedūras un garantijas;

- netransponējot valsts tiesībās Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu un pieņemot tiesību normas, ar kurām tiek izdarīta atkāpe no vispārējā noteikuma par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju iesniegtas pārsūdzības automatisku apturošu iedarbību situācijās, uz kurām neattiecas šīs direktīvas 46. panta 6. punkts,

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2008/115

- 2 Direktīvas 2008/115 2. pantā ir paredzēts:

“1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem:

- a) uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2006, L 105, 1. lpp.)] 13. pantu vai kurus kompetentās iestādes ir aizturējušas vai notvērušas saistībā ar nelikumīgu dalībvalsts ārējās (zemes, jūras vai gaisa) robežas šķērsošanu un kuri vēlāk nav ieguvuši atļauju vai tiesības palikt attiecīgajā dalībvalstī;

[..].”

- 3 Saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- 2) “nelikumīga uzturēšanās” ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;

[..].”

- 4 Minētās direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

- a) bērna intereses,
- b) ģimenes dzīvi,
- c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli,

un ievēro neizdošanas principu.”

5 Šīs pašas direktīvas 6. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

2. Trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz tiem tiesības tur uzturēties, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. Ja minētais trešās valsts valstspiederīgais nepilda šo lūgumu vai ja trešās valsts valstspiederīgā nekavējoša izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības nodrošināšanai, piemēro 1. punktu.”

6 Direktīvas 2008/115 12. panta 1. punktā ir noteikts:

“Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par ieceļošanas aizliegumu un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

Informāciju par faktiskajiem iemesliem var ierobežot, ja attiecīgās valsts tiesību aktos ir paredzētas tiesības uz informācijas ierobežošanu, jo īpaši, lai garantētu valsts drošību, aizsardzību, sabiedrības drošību un lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus un sodītu par tiem.”

7 Saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta 1. punktu:

“Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.”

8 Saskaņā ar minētās direktīvas 18. pantu:

“1. Gadījumos, ja ārkārtīgi liels skaits trešo valstu valstspiederīgo, kuri ir atgriežami, izraisa neparedzēti lielu turēšanai apsardzībā paredzēto telpu izmantojuma slodzi dalībvalstī vai izraisa administratīvā vai tiesas iestāžu personāla slodzi, šāda dalībvalsts, ņemot vērā to, cik ilgi šāda ārkārtas situācija turpinās, var nolemt noteikt ilgākus laika posmus juridiskai pārskatīšanai, nekā tie, kas noteikti saskaņā ar 15. panta 2. punkta trešo daļu, un veikt steidzamus pasākumus attiecībā uz turēšanas apsardzībā apstākļiem, atkāpjoties no tiem, kas paredzēti 16. panta 1. punktā un 17. panta 2. punktā.

2. Izšķiroties veikt šādus ārkārtas pasākumus, attiecīgā dalībvalsts informē Komisiju. Tā arī informē Komisiju, tiklīdz ir novērsti iemesli, lai šādus ārkārtas pasākumus vairs nepiemērotu.

3. Šo pantu netulko tā, ka tas ļautu dalībvalstīm atkāpties no to vispārējā pienākuma veikt visus vispārējos un īpašus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kuri noteikti šajā direktīvā.”

Direktīva 2013/32

9 Direktīvas 2013/32 29. apsvēruma ir formulēts šādi:

“Dažiem pieteikuma iesniedzējiem var būt nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas *inter alia* viņu vecuma, dzimuma, seksuālās orientācijas, dzimumidentitātes, invaliditātes, nopietnas saslimšanas, garīgu traucējumu dēļ vai spīdzināšanas, izvarošanas vai citu smagu psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidu radīto sekas dēļ. Pirms tiek pieņemts lēmums pirmajā instancē, dalībvalstīm būtu jācenšas noteikt, kuriem pieteikuma iesniedzējiem ir nepieciešamas īpašas

procesuālās garantijas. Minētajiem pieteikuma iesniedzējiem būtu jānodrošina atbilstīgs atbalsts, tostarp pietiekams laiks, lai radītu apstākļus, kas nepieciešami to efektīvai piekļuvei procedūrām un lai iesniegtu elementus viņu starptautiskās aizsardzības pieteikuma pamatojumam.”

10 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

c) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

d) “pieteikuma iesniedzējs, kuram nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas” ir pieteikuma iesniedzējs, kura spējas izmantot tiesības un pildīt pienākumus saskaņā ar šo direktīvu ir ierobežotas konkrētu apstākļu dēļ;

e) “galīgais lēmums” ir lēmums par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam var tikt piešķirts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2011/95/ES [(2011. gada 13. decembris), par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.)] un kas vairs nav pakļauts tiesiskajai aizsardzībai atbilstīgi šīs direktīvas V nodaļai, neatkarīgi no tā, vai šāda tiesiskā aizsardzība paredz pieteikuma iesniedzēja palikšanu attiecīgajās dalībvalstīs līdz tās iznākumam;

[..].

p) “palikt dalībvalstī” nozīmē palikt tās dalībvalsts teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonā, kurā pausts starptautiskās aizsardzības pieteikums vai kurā tas tiek izskatīts;

[..].”

11 Minētās direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Šo direktīvu piemēro visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas sagatavoti teritorijā, tostarp pie dalībvalsts robežas, teritoriālajos ūdeņos vai tranzīta zonās, kā arī starptautiskās aizsardzības atņemšanai.”

12 Šīs pašas direktīvas 6. pantā ir noteikts:

“1. Ja persona starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedz [sagatavo] iestādei, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta reģistrēt šādu pieteikumu, tad reģistrācija jāveic ne vēlāk kā triju darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo citām iestādēm, kas var pieņemt šādus pieteikumus, bet saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav kompetentas tos reģistrēt, tad dalībvalstis nodrošina, lai reģistrācija tiktu veikta ne vēlāk kā sešu darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

Dalībvalstis nodrošina, lai minēto citu iestāžu, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, piemēram, policija, robežsardze, imigrācijas iestādes un aizturēšanas vietu darbinieki, būtu attiecīgi informēti un lai minēto iestāžu darbinieki saņemtu saviem uzdevumiem un pienākumiem atbilstīgu apmācību pietiekamā līmenī un norādījumus pieteikuma iesniedzēju informēšanai par to, kur un kā var iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai personai, kura sagatavojuši starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu reāla iespēja to iesniegt iespējami īsā laikā. Ja pieteikuma iesniedzējs neiesniedz savu pieteikumu, dalībvalstis var attiecīgi piemērot 28. pantu.

3. Neskarot 2. punktu, dalībvalstis var prasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu iesniegti personiski un/vai tam paredzētā vietā.

4. Neatkarīgi no 3. punkta starptautiskās aizsardzības pieteikumu uzskata par iesniegtu, ja attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes ir saņēmušas pieteikuma iesniedzēja iesniegtu veidlapu vai – ja to paredz valsts tiesību akti – oficiālu ziņojumu.

5. Ja tas, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienlaikus iesniedz liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, praksē ļoti apgrūtināta 1. punktā noteiktā termiņa ievērošanu, dalībvalstis var paredzēt minētā termiņa pagarināšanu līdz 10 darbdienām.”

13 Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 7. pantu:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka katrs tiesībspējīgs un rīcībspējīgs pieaugušais ir tiesīgs sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu savā vārdā.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina, ka nepilngadīgajam ir tiesības sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu vai nu savā vārdā, ja viņam ir tiesībspēja un rīcībspēja rīkoties procedūrās saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, vai arī ar savu vecāku vai citu pieaugušo ģimenes locekļu starpniecību, vai ar tāda pieaugušā starpniecību, kas ir par viņu atbildīgs saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi, vai arī ar pārstāvja starpniecību.

14 Šīs direktīvas 8. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja ir norādes par to, ka trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kas tiek turēti aizturēšanas vietās vai atrodas robežšķērsošanas punktos, tostarp tranzīta zonās pie ārējām robežām, varētu vēlēties iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, dalībvalstis viņiem sniedz informāciju par iespēju to darīt. Minētajās aizturēšanas vietās un šķērsošanas punktos dalībvalstis organizē mutisko tulkošanu, ciktāl tā nepieciešama, lai atvieglotu piekļuvi patvēruma procedūrai.”

15 Šīs direktīvas 24. panta 3. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka, ja pieteikuma iesniedzēji ir atzīti par pieteikuma iesniedzējiem, kam vajadzīgas īpašas procesuālās garantijas, viņi saņem pienācīgu atbalstu, lai visas patvēruma procedūras laikā viņi varētu izmantot tiesības un pildīt pienākumus, kas paredzēti šajā direktīvā.

Ja šādu pienācīgu atbalstu nevar sniegt saistībā ar 31. panta 8. punktā un 43. pantā minētajām procedūrām, jo īpaši tad, ja dalībvalstis uzskata, ka pieteikuma iesniedzējam spīdzināšanas, izvarošanas vai cita veida nopietnas psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības dēļ ir vajadzīgas īpašas procesuālās garantijas, dalībvalstis nepiemēro vai pārtrauc piemērot 31. panta 8. punktu un 43. pantu. Ja pieteikuma iesniedzējiem, uz kuriem saskaņā ar šo daļu nevar attiecināt 31. panta 8. punktu un 43. pantu, dalībvalstis piemēro 46. panta 6. punktu, tās nodrošina vismaz 46. panta 7. punktā paredzētās garantijas.”

16 Atbilstoši šīs pašas direktīvas 26. pantam:

“1. Dalībvalstis neaiztur personu tikai tāpēc, ka viņa ir pieteikuma iesniedzējs. Aizturēšanas pamatojums un nosacījumi, un aizturētajiem pieteikuma iesniedzējiem pieejamās garantijas ir saskaņā ar Direktīvu [2013/33].

2. Ja pieteikuma iesniedzējs tiek aizturēts, dalībvalstis nodrošina, ka pastāv iespēja paātrināti veikt izskatīšanu tiesā saskaņā ar Direktīvu [2013/33].”

17 Direktīvas 2013/32 28. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja pastāv vērā ņemams iemesls uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs ir netieši atsaucis vai atteicies no sava pieteikuma, dalībvalstis nodrošina, ka atbildīgā iestāde pieņem lēmumu vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu, ar noteikumu, ka atbildīgā iestāde uzskata pieteikumu par nepamatotu, pamatojoties uz tā būtības atbilstīgu izskatīšanu saskaņā ar Direktīvas [2011/95] 4. pantu.”

18 Saskaņā ar šīs direktīvas 31. panta 8. punktu:

“Dalībvalstis var paredzēt, ka izvērtēšanas procedūra saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas minētas II nodaļā, tiek paātrināta un/vai veikta pie robežas vai tranzīta zonās saskaņā ar 43. pantu, ja:

- a) pieteikuma iesniedzējs, iesniedzot savu pieteikumu un izklāstot faktus, ir norādījis tikai tos jautājumus, kas nav svarīgi izvērtēšanā par to, vai viņu var kvalificēt kā bēgļi vai kā personu, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību saskaņā ar Direktīvu [2011/95]; vai
- b) pieteikuma iesniedzējs ir no drošas izcelsmes valsts šīs direktīvas nozīmē; vai
- c) pieteikuma iesniedzējs ir maldinājis iestādes, iesniedzot nepatiesu informāciju vai dokumentus vai neiesniedzot atbilstīgu informāciju vai dokumentus saistībā ar savu identitāti un/vai valstspiederību, kas varētu negatīvi ietekmēt lēmumu; vai
- d) pastāv iespējamība, ka pieteikuma iesniedzējs ļaunprātīgi ir iznīcinājis vai izmetis personu apliecinošu dokumentu vai ceļošanas dokumentu, kas būtu palīdzējis noteikt viņa identitāti vai valstspiederību; vai
- e) pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis nepārprotami nekonsekventu un pretrunīgu, nepārprotami nepatiesu vai acīmredzami neticamu informāciju, kas ir pretrunā pietiekami pārbaudītai izcelsmes valsts informācijai, tādējādi padarot viņa prasību nepārlicinošu saistībā ar to, vai viņš ir kvalificējams kā alternatīvās aizsardzības saņēmējs saskaņā ar Direktīvu [2011/95]; vai
- f) pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis turpmāku starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas nav nepieņemams saskaņā ar 40. panta 5. punktu; vai
- g) pieteikuma iesniedzējs iesniedz pieteikumu galvenokārt tāpēc, lai kavētu vai izjauktu agrāka vai nenovēršama lēmuma spēkā stāšanos, kā rezultātā tiktu īstenota viņa pārvietošana; vai
- h) pieteikuma iesniedzējs nelikumīgi ieceļojis dalībvalsts teritorijā vai nelikumīgi paildzinājis savu uzturēšanos un bez vērā ņemama iemesla nav sevi stādījis priekšā iestādēm vai nav sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu cik ātri vien iespējams, ņemot vērā viņa ieceļošanas apstākļus; vai
- i) pieteikuma iesniedzējs atsakās izpildīt pienākumu nodot savu pirkstu nospiedumus [..]; vai

j) pieteikuma iesniedzēju nopietnu iemeslu dēļ var uzskatīt par draudu dalībvalsts valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai, vai pieteikuma iesniedzējs ir bijis izraidīts sabiedriskās drošības vai kārtības iemeslu dēļ saskaņā ar valsts tiesību aktiem.”

19 Minētās direktīvas 33. panta 2. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu tikai tad, ja:

- a) cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību;
- b) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par pieteikuma iesniedzēja pirmo patvēruma valsti saskaņā ar 35. pantu;
- c) valsts, kas nav dalībvalsts, tiek uzskatīta par pieteikuma iesniedzējam drošu trešo valsti saskaņā ar 38. pantu;
- d) pieteikums ir turpmāks pieteikums, kurā nav ietverti jauni elementi vai konstatējumi, kas saistīti ar izvērtēšanu, vai pieteikuma iesniedzējs ir kvalificējams kā bēglis vai persona, kas ir tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību atbilstīgi Direktīvai [2011/95], vai tādus nav iesniedzis pieteikuma iesniedzējs;
- e) pieteikuma iesniedzēja apgādājamaais iesniedz pieteikumu pēc tam, kad viņš saskaņā ar 7. panta 2. punktu piekrita, ka viņa lieta ir daļa no pieteikuma, kas iesniegts viņa vārdā, un nav faktu, kas saistīti ar apgādājamā situāciju un kas attaisno atsevišķu pieteikumu.”

20 Šīs pašas direktīvas 39. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis var paredzēt, ka nekāda vai nepilnīga starptautiskās aizsardzības pieteikuma un pieteikuma iesniedzēja drošības izvērtēšana viņa konkrētajos apstākļos, kā norādīts II nodaļā, nenotiek gadījumos, kad kompetentā iestāde pamatojoties uz faktiem ir noteikusi, ka pieteikuma iesniedzējs vēlas ieceļot vai ir nelegāli ieceļojis dalībvalsts teritorijā no drošas trešās valsts saskaņā ar 2. punktu.”

21 Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 41. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis var pieļaut izņēmumu attiecībā uz tiesībām palikt teritorijā, ja persona:

- a) ir iesniegusi pirmo turpmāko pieteikumu, kas netiek tālāk izvērtēts saskaņā ar 40. panta 5. punktu, galvenokārt tāpēc, lai kavētu vai izjauktu tāda lēmuma izpildi, kā rezultātā nekavējoties tiktu īstenota viņa pārvietošana no minētās dalībvalsts; vai
- b) iesniedz citu turpmāku pieteikumu tajā pašā dalībvalstī pēc galīgā lēmuma uzskatīt pirmo turpmāko pieteikumu par nepieņemamu saskaņā ar 40. panta 5. punktu vai pēc galīgā lēmuma noraidīt minēto pieteikumu kā nepamatotu.

Dalībvalstis var pieļaut šādu izņēmumu tikai tad, ja atbildīgā iestāde uzskata, ka atgriešanas lēmuma rezultāts nebūs tieša vai netieša izraidīšana, pārkāpjot minētās dalībvalsts starptautiskās un Savienībā noteiktās saistības.”

22 Šīs pašas direktīvas 43. pantā “Robežprocedūras” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis var nodrošināt procedūras saskaņā ar pamatprincipiem un garantijām, kas minētas II nodaļā, lai pieņemtu lēmumu dalībvalsts robežas vai tranzīta zonā par:

- a) to pieteikumu pieņemamību saskaņā ar 33. pantu, kas sagatavoti šādās vietās; un/vai

b) pieteikumu būtību, ja tiek piemērota 31. panta 8. punktā minētā procedūra.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka lēmums saistībā ar 1. punktā paredzētajām procedūrām tiek pieņemts saprātīgā laikā. Ja lēmums nav pieņemts četrās nedēļās, pieteikuma iesniedzējam tiek atļauts ieceļot dalībvalsts teritorijā, lai viņa pieteikums tiktu izskatīts saskaņā ar citiem šīs direktīvas noteikumiem.

3. Ja ierodas liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus pie robežas vai tranzīta zonā, un tas 1. punkta noteikumu piemērošanu praksē padara neiespējamu, minētās procedūras var arī tikt piemērotas, ja un kamēr šie trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki ir izmitināti vietās, kas atrodas netālu no robežas vai tranzīta zonas.”

23 Minētās direktīvas 46. pantā ir noteikts:

“[..]

5. Neskarot 6. punktu, dalībvalstis ļauj pieteikuma iesniedzējiem palikt teritorijā līdz termiņam, kurā beidzas viņu iespēja izmantot tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, un, ja šādas tiesības ir izmantotas noteiktajā termiņā – līdz tiesiskās aizsardzības iznākumam.

6. Ja ir pieņemts lēmums:

- a) uzskatīt pieteikumu par acīmredzami nepamatotu saskaņā ar 32. panta 2. punktu vai nepamatotu pēc izvērtēšanas saskaņā ar 31. panta 8. punktu, izņemot gadījumus, kad šie lēmumi ir balstīti uz 31. panta 8. punkta h) apakšpunktā minētajiem apstākļiem;
- b) uzskatīt pieteikumu par nepieņemamu saskaņā ar 33. panta 2. punkta a), b) vai d) apakšpunktu;
- c) noraidīt pieteikuma iesniedzēja lietas izskatīšanas atsākšanu pēc tam, kad tā bijusi pārtraukta saskaņā ar 28. pantu; vai
- d) pieteikumu neizvērtēt vai neizvērtēt pilnīgi saskaņā ar 39. pantu,

tiesai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma vai *ex officio* ir tiesības lemt, vai pieteikuma iesniedzējs var palikt dalībvalsts teritorijā, ja šāda lēmuma rezultātā tiek izbeigtas pieteikuma iesniedzēja tiesības palikt dalībvalstī un ja šādos gadījumos tiesības palikt dalībvalstī līdz tiesiskās aizsardzības iznākumam nav paredzētas valsts tiesību aktos.

“[..]

8. Dalībvalstis ļauj pieteikuma iesniedzējam palikt to teritorijā [...] līdz 6. un 7. punktā paredzētās procedūras iznākumam, lai izlemtu, vai pieteikuma iesniedzējs var vai nevar palikt to teritorijā.

“[..]”

Direktīva 2013/33

24 Direktīvas 2013/33 17. apsvērumā ir noteikts:

“Šajā direktīvā izklāstītie aizturēšanas iemesli neskar citus aizturēšanas iemeslus, tostarp aizturēšanas iemeslus saistībā ar kriminālprocesu, kas piemērojami saskaņā ar valsts tiesību aktiem bez saistības ar trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikumu.”

25 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

[..]

b) “pieteikuma iesniedzējs” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;

[..].

h) “aizturēšana” ir dalībvalsts veikta pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība;

[..].”

26 Minētās direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz visiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kas gatavo starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalsts teritorijā, tostarp pie robežas, teritoriālajos ūdeņos vai tranzīta zonās, kamēr viņiem atļauts uzturēties dalībvalsts teritorijā kā pieteikuma iesniedzējiem, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem, ja uz viņiem attiecināms šāds starptautiskās aizsardzības pieteikums saskaņā ar valsts tiesību aktiem.”

27 Šīs pašas direktīvas 7. pantā ir paredzēts:

“1. Pieteikuma iesniedzēji var brīvi pārvietoties viņus uzņēmušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi. Noteiktais apgabals neietekmē neatņemamo privātās dzīves jomu un ir pietiekams, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.

2. Sabiedrības interešu, sabiedriskās kārtības dēļ vai, ja tas nepieciešams, lai ātri apstrādātu un efektīvi pārraudzītu pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikumu, dalībvalstis var izlemt jautājumu par viņa dzīvesvietu.

3. Dalībvalstis var nodrošināt uzņemšanas materiālos nosacījumus, paredzot pieteikuma iesniedzēja faktisko dzīvesvietu kādā īpašā vietā, kuru nosaka dalībvalstis. Šādu lēmumu, kam var būt vispārīgs raksturs, pieņem individuāli, un tas ir noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

[..].”

28 Saskaņā ar Direktīvas 2013/33 8. pantu:

“1. Dalībvalstis personu neaiztur tikai tā iemesla dēļ, ka tā ir pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar [Direktīvu 2013/32].

2. Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, dalībvalstis var pieteikuma iesniedzēju aizturēt, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot.

3. Pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai:

a) lai noteiktu vai pārbaudītu viņa identitāti vai valstspiederību;

- b) lai noteiktu tos elementus, kuri ir pamatā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumam, kurus nevarētu iegūt neaizturot, jo īpaši, ja pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas iespējamība;
- c) lai procedūras sakarā izlemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot valsts teritorijā;
- d) ja viņš ir aizturēts saskaņā ar atgriešanas procedūru atbilstīgi [Direktīvai 2008/115], lai sagatavotu atgriešanu un/vai īstenotu izraidīšanas procesu, un ja attiecīgā dalībvalsts var pamatot ar objektīviem kritērijiem – tostarp to, ka viņam jau bija iespēja piekļūt patvēruma procedūrai –, ka ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu tikai, lai aizkavētu vai traucētu atgriešanas lēmuma izpildi;
- e) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai;
- f) saskaņā ar 28. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm [(OV 2013, L 180, 31. lpp.)].

Aizturēšanas pamatus nosaka valsts tiesību aktos.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek paredzēti noteikumi attiecībā uz aizturēšanas alternatīvām, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, finansiālas garantijas iemaksu vai pienākumu uzturēties norādītā vietā.”

29 Saskaņā ar šīs direktīvas 9. panta 2. punktu:

“Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvās iestādes. Aizturēšanas rīkojumā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kas ir tā pamatā.”

30 Saskaņā ar minētās direktīvas 10. panta 1. punktu:

“Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu parasti īsteno īpašās aizturēšanas iestādēs. Ja kāda dalībvalsts nevar nodrošināt izmitināšanu īpašā aizturēšanas iestādē un ir spiesta izmantot izmitināšanu ieslodzījuma vietā, aizturēto pieteikuma iesniedzēju izmitina atsevišķi no parastiem ieslodzītajiem, un piemēro šajā direktīvā paredzētos aizturēšanas apstākļus.

[..]”

31 Šīs pašas direktīvas 11. pantā ir paredzēts:

“1. Valsts iestādes vērš primāras rūpes uz aizturētu pieteikuma iesniedzēju, kuri ir mazāk aizsargātas personas, veselību, tostarp garīgo veselību.

Ja neaizsargātas personas tiek aizturētas, dalībvalstis nodrošina regulāru uzraudzību un atbilstošu atbalstu, ņemot vērā viņu konkrēto situāciju, tostarp viņu veselību.

2. Nepilngadīgo aizturēšanu izmanto tikai kā pēdējo līdzekli un pēc tam, kad ir noskaidrots, ka citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot. Šāda aizturēšana notiek uz visīsāko laiku, un tiek veikti visi pasākumi, lai aizturētos nepilngadīgos atbrīvotu un izvietotu nepilngadīgiem piemērotās izmitināšanas vietās.

Dalībvalstis vērš primāras rūpes uz nepilngadīgā interesēm, kā paredzēts 23. panta 2. punktā.

Ja nepilngadīgos aiztur, viņiem ir iespēja iesaistīties brīvā laika pavadīšanas pasākumos, tostarp rotaļās un atpūtas pasākumos, kas atbilst viņu vecumam.

3. Nepavadītus nepilngadīgos aiztur tikai ārkārtas apstākļos. Tiek darīts viss iespējama, lai aizturētu nepavadītu nepilngadīgo atbrīvotu pēc iespējas drīzāk.

Nepilngadīgos bez pavadības nekad neizmitina cietumos.

Parasti nepilngadīgajiem bez pavadības nodrošina izmitināšanu iestādēs, kurās ir personāls un aprīkojums, lai ņemtu vērā viņu vecuma vajadzības.

Ja tiek aizturēti nepilngadīgie bez pavadības, dalībvalstis nodrošina, ka tos izmitina atsevišķi no pieaugušajiem.

[..]”

32 Saskaņā ar Direktīvas 2013/33 18. panta 9. punktu:

“Pienācīgi pamatotos gadījumos dalībvalstis izņēmuma kārtā var noteikt izmaiņas uzņemšanas materiālajos nosacījumos, kas atšķiras no šajā pantā paredzētajiem, uz saprātīgu laika posmu, kas ir iespējami īss, ja:

- a) saskaņā ar 22. pantu nepieciešams pieteikuma iesniedzēja īpašo vajadzību novērtējums;
- b) parasti pieejamās izvietojuma iespējas uz laiku ir izsmeltas.

Šādi atšķirīgi nosacījumi jebkurā gadījumā nodrošina pamatvajadzības.”

33 Atbilstoši šīs direktīvas 21. pantam:

“Dalībvalstis savos valsts tiesību aktos, ar kuriem īsteno šo direktīvu, ņem vērā šādu mazāk aizsargātu personu īpašās vajadzības – nepilngadīgie, nepilngadīgie bez pavadības, invalīdi, veci cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar mazgadīgiem bērniem, cilvēku tirdzniecības upuri, personas ar nopietnām slimībām, personas ar garīgiem traucējumiem un personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, piemēram, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu.”

34 Šīs direktīvas 22. panta 1. punkta trešajā daļā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka atbalstā, ko sniedz pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām saskaņā ar šo direktīvu, viņu īpašās uzņemšanas vajadzības tiek ņemtas vērā visu laiku, kamēr ilgst patvēruma procedūra, un nodrošina viņu situācijas atbilstošu pārraudzību.”

Ungārijas tiesības

Likums par patvēruma tiesībām

35 *Menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény* (2007. gada Likums Nr. LXXX par patvēruma tiesībām) (*Magyar Közlöny* 2007/83, turpmāk tekstā – “Likums par patvēruma tiesībām”) 4. panta 3. punktā ir noteikts:

“Attiecībā uz personām, kurām vajadzīga īpaša attieksme, šī likuma normas ir jāpiemēro, ņemot vērā īpašās vajadzības, kas izriet no viņu situācijas.”

36 Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Patvēruma meklētājam ir tiesības:

- a) saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem uzturēties Ungārijas teritorijā un saskaņā ar speciālo tiesisko regulējumu iegūt uzturēšanās atļauju Ungārijas teritorijā;
- b) saskaņā ar šajā likumā un speciālajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem saņemt pabalstus, palīdzību un mājokli;
- c) būt nodarbinātam uzņēmšanas centra teritorijā vai tādā darba vietā, kuru noteicis publiskā sektora darba devējs, deviņus mēnešus pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas un pēc šī termiņa – atbilstoši vispārīgajiem noteikumiem, kas piemērojami ārvalstniekiem.”

37 Šī likuma 29. pantā ir noteikts:

“Uzņēmšanas nosacījumi jānodrošina, ņemot vērā to personu īpašās vajadzības, kurām nepieciešama īpaša attieksme.”

38 Saskaņā ar šī likuma 30. panta 3. punktu:

“Pieņemot lēmumu, ar kuru ierobežo vai atsauc uzņēmšanas materiālos nosacījumus,

- a) patvēruma jomā kompetentajai iestādei ir jāņem vērā patvēruma meklētāja individuālā situācija, it īpaši ņemot vērā personas, kurām ir vajadzīga īpaša attieksme, un
- b) ierobežojumam vai atsaukšanai jābūt samērīgai ar izdarīto pārkāpumu.”

39 Šā paša likuma 31./A pantā ir noteikts:

“1. Patvēruma jomā kompetentā iestāde patvēruma procedūras īstenošanas nolūkā vai, lai nodrošinātu pārsūtīšanu saskaņā ar Regulu [Nr. 604/2013], var – ņemot vērā 31./B pantā paredzētos ierobežojumus – aizturēt patvēruma meklētājus, kuru uzturēšanās atļauja ir balstīta vienīgi uz pieteikuma iesniegšanu:

- a) ja tas ļauj noteikt attiecīgās personas identitāti vai valstspiederību, ja tā nav skaidra,
- b) ja uz attiecīgo personu attiecas atgriešanas procedūra un pastāv objektīvi kritēriji – tādi kā fakts, ka tai jau ir bijusi iespēja piekļūt starptautiskās aizsardzības procedūrai, – kas ļauj pierādīt, vai arī ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka tā ir sagatavojusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu tikai tādēļ vien, lai aizkavētu vai traucētu atgriešanas lēmuma izpildi,

- c) lai noteiktu faktus un apstākļus, kuri ir pamatā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumam un kurus nevarētu iegūt, personu neaizturot, jo īpaši, ja pastāv attiecīgās personas bēgšanas iespējamība,
- d) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai,
- e) ja pieteikums iesniegts lidostas starptautiskajā zonā,
- f) vai ja aizturēšana ir vajadzīga, lai nodrošinātu pārsūtīšanas procedūras saskaņā ar Regulu [Nr. 604/2013], un pastāv nopietna attiecīgās personas bēgšanas iespējamība.

[..]

2. Patvēruma meklētāja aizturēšanas rīkojumu var izdot, pamatojoties uz individuālu konkrētā gadījuma izvērtējumu un tikai tad, ja izvirzīto mērķi nevar sasniegt ar pasākumu, kas nodrošina, ka viņš paliek iestāžu rīcībā.

[..]

5. Patvēruma meklētāja aizturēšanu nosaka ar lēmumu, kas ir izpildāms vienlaicīgi ar tā paziņošanu.

[..]”

40 Likuma par patvēruma tiesībām 31./B pantā ir noteikts:

“1. Nevar izdot rīkojumu par aizturēšanu tikai ar tādu pamatojumu vien, ka ir iesniegts patvēruma pieteikums.

2. Nevar izdot rīkojumu par nepavadīta nepilngadīga patvēruma meklētāja aizturēšanu.

3. Rīkojumu par aizturēšanu attiecībā uz ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem var izdot tikai kā galēja risinājuma pasākumu, ņemot vērā galvenokārt bērnu intereses.

[..]”

41 Šā likuma 32./D panta 1. punktā ir paredzēts:

“Pieteikums ir lietas dalībnieka iesniegts paziņojums, uz kura pamata patvēruma jomā kompetentā iestāde sāk administratīvo procedūru.”

42 Saskaņā ar minētā likuma 35. pantu:

“1. Patvēruma procedūra sākas ar patvēruma pieteikuma iesniegšanu patvēruma jomā kompetentajai iestādei. Patvēruma meklētājam ir piemērojama patvēruma procedūra:

a) no brīža, kad patvēruma jomā kompetentajai iestādei ir personiski iesniegts viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums, vai

b) ja viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu citai iestādei – no brīža, kad patvēruma jomā kompetentā iestāde reģistrējusi šo pieteikumu,

līdz lēmuma, kas pieņemts procedūras noslēgumā, paziņošanai, ja to vairs nevar pārsūdzēt.

[..]”

43 Šā paša likuma 51. pantā ir paredzēts:

“1. Ja [...] regulu [Nr. 604/2013 un Nr. 118/2014] piemērošanas nosacījumi nav izpildīti, patvēruma jomā kompetentā iestāde lemj par pieteikuma pieņemamību un par to, vai ir izpildīti nosacījumi, lai par pieteikuma priekšmetu lemtu paātrinātā procedūrā.

2. Pieteikums ir nepieņemams, ja

[..]

e) attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju pastāv trešā valsts, kuru var uzskatīt par viņam drošu trešo valsti.

[..]

7. Par pieteikumu var lemt paātrinātā procedūrā, ja pieteikuma iesniedzējs:

[..]

h) ir nelikumīgi ieceļojis Ungārijas teritorijā vai nelikumīgi pagarinājis savu uzturēšanos un nav iesniedzis patvēruma pieteikumu saprātīgā termiņā, lai gan viņam bija iespēja to iesniegt agrāk, un viņš nevar norādīt nevienu pamatotu iemeslu, lai attaisnotu šo kavēšanos;

[..].”

44 Saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 53. pantu:

“1. Patvēruma jomā kompetentā iestāde noraida pieteikumu, izdodot rīkojumu, ja tā secina, ka pastāv kāds no 51. panta 2. punktā minētajiem apstākļiem.

2. Noraidošs lēmums, kurš ir pamatots ar pieteikuma nepieņemamību vai kurš ir pieņemts paātrinātā procedūrā, var tikt apstrīdēts administratīvā tiesvedībā.

[..]

6. Administratīvā tiesvedībā ar prasības pieteikuma iesniegšanu netiek apturēta lēmuma izpilde, izņemot lēmumus patvēruma jomā, kas pieņemti, piemērojot 51. panta 2. punkta e) apakšpunktu un 7. punkta h) apakšpunktu.”

45 2015. gada 15. septembrī stājās spēkā *egyres törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény* (2015. gada Likums Nr. CXL, ar ko groza atsevišķus likumus saistībā ar masveida imigrācijas pārvaldību) (*Magyar Közlöny* 2015/124, turpmāk tekstā – “Likums par masveida imigrācijas pārvaldību”). Ar Likumu par masveida imigrācijas pārvaldību, ar kuru tostarp tika grozīts Likums par patvēruma tiesībām, tika ieviesti jēdzieni “masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija” un “robežprocedūra”. Turklāt tajā ir paredzēta tranzīta zonu izveide, kuru iekšienē tiek piemērotas patvēruma procedūras.

46 Saskaņā ar Likumu par masveida imigrācijas pārvaldību “masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācijā” pieteikumi, kas iesniegti tranzīta zonās, kuras atrodas uz robežas, tiek izskatīti atbilstoši robežprocedūras normām.

47 Šajā ziņā Likuma par patvēruma tiesībām 71./A pantā, kas tika ieviests ar Likumu par masveida imigrācijas pārvaldību, ir noteikts:

“1) Ja ārvalsts valstspiederīgais iesniedz pieteikumu tranzīta zonā:

- a) pirms ieceļošanas Ungārijas teritorijā vai
- b) pēc tam, kad, būdams apturēts Ungārijas teritorijā astoņus kilometrus platā joslā, skaitot no ārējās robežas līnijas, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) [(OV 2016, L 77, 1. lpp.)], 2. panta 2) punktā, vai no robežas demarkācijas zīmēm, viņš ir pavadīts otrpus tās būves vārtiem, kas kalpo kārtības uzturēšanai pie robežas un kas ir minēti *az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény* (2007. gada Likums Nr. LXXXIX par valsts robežu),

ir jāpiemēro šīs nodaļas normas ar šajā pantā paredzētajām atkāpēm.

2) Robežprocedūras laikā patvēruma meklētājiem nav 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā paredzēto tiesību.

3) Patvēruma jomā kompetentā iestāde prioritāri pieņem lēmumu par patvēruma pieteikuma pieņemamību ne vēlāk kā astoņu dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas. Tā nekavējoties paziņo savu lēmumu.

4) Ja kopš pieteikuma iesniegšanas ir pagājušas četras nedēļas, ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde atļauj ieceļošanu saskaņā ar piemērojamo tiesību normu.

5) Ja pieteikums nav nepieņemams, ārvalstnieku policijas jomā kompetentā iestāde atļauj ieceļošanu saskaņā ar piemērojamo tiesību normu.

6) Ja pieteikuma iesniedzējam ir atļauts ieceļot Ungārijas teritorijā, patvēruma jomā kompetentā iestāde veic [patvēruma] procedūru saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem.

7) Robežprocedūras noteikumi neattiecas uz personām, kurām nepieciešama īpaša attieksme.

[..]”

48 *Ar határőrizeti területen lefolytatott eljárás szigorításával kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi XX. törvény* (2017. gada Likums Nr. XX, ar ko groza dažus likumus par pārraugāmajā pierobežas zonā piemērojamās procedūras pastiprināšanu) (*Magyar Közlöny* 2017/39, turpmāk tekstā – “2017. gada Likums Nr. XX”) tika paplašināts to gadījumu loks, kuros valdība var izsludināt “masveida imigrācijas izraisītu krīzes situāciju” Likuma par patvēruma tiesībām izpratnē, un grozītas tiesību normas, kas šādā situācijā ļauj atkāpties no šī likuma vispārējām tiesību normām.

49 Kopš 2017. gada Likuma Nr. XX stāšanās spēkā Likuma par patvēruma tiesībām 80./A pantā ir paredzēts:

“1. Masveida imigrācijas izraisītu krīzes situāciju var izsludināt, ja:

a) ja patvēruma meklētāju, kas ierodas Ungārijā, skaits vidēji pārsniedz:

- aa) 500 personas dienā viena mēneša laikā;
- ab) 750 personas dienā divu secīgu nedēļu laikā; vai

- ac) 800 personas dienā vienas nedēļas laikā;
- b) ja tranzīta zonās Ungārijā atrodošos personu skaits – izņemot personas, kuras sniedz atbalstu ārvalstniekiem – vidēji pārsniedz:
 - ba) 1000 personas dienā viena mēneša laikā;
 - bb) 1500 personas dienā divu secīgu nedēļu laikā; vai
 - bc) 1600 personas dienā vienas nedēļas laikā;
- c) ja papildus a) un b) apakšpunktā minētajiem gadījumiem rodas apstākļi saistībā ar tādu migrācijas situāciju, kas:
 - ca) tieši apdraud Ungārijas ārējās robežas drošību, kā tā definēta Šengenas Robežu kodeksa 2. panta 2. punktā;
 - cb) tieši apdraud sabiedrības drošību, sabiedrisko kārtību vai sabiedrības veselību 60 metrus platā Ungārijas teritorijas joslā, sākot no Ungārijas ārējās robežas līnijas, kā tā definēta Šengenas Robežu kodeksa 2. panta 2. punktā, vai robežas demarkācijas zīmēm, vai jebkurā Ungārijas teritorijā esošā vietā, it īpaši, ja uzņemšanas centrā vai ārvalstnieku izmitināšanas iestādē, kas atrodas šādi norobežotā teritorijā vai minētajā vietā, vai tās tuvumā izceļas konflikti vai tiek izdarīti vardarbības akti.

2. Pēc valsts policijas vadītāja un patvēruma jomā kompetentās iestādes vadītāja ierosinājuma un pēc kompetentā ministra priekšlikuma valdība ar dekrētu var izsludināt masveida imigrācijas izraisītu krīzes situāciju. Tā var attiekties uz visu Ungārijas teritoriju vai uz noteiktu tās daļu.

[..]

4. 2. punktā minētais valdības dekrēts paliek spēkā ne ilgāk kā sešus mēnešus, ja vien valdība nepagarina tā spēkā esamību. Valdība var pagarināt 2. punktā minētā dekrēta spēkā esamību, ja pagarināšanas brīdī ir izpildīti nosacījumi, kas piemērojami masveida imigrācijas izraisītas krīzes situācijas izsludināšanai.

[..]

6. Masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā 80./B–80./G panta noteikumi ir jāpiemēro vienīgi teritorijā, kas noteikta 2. punktā minētajā valdības dekrētā, un tikai tiktāl, cik nepieciešams, lai risinātu šādas situācijas pamatcēloņus un pārvaldītu to.”

50 Saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./H pantu:

“Masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā ir jāpiemēro I–IV nodaļas un V/A–VIII nodaļas tiesību normas, ievērojot 80./I–80./K pantā paredzētās atkāpes.”

51 Šā likuma 80./I pantā ir paredzēts:

“Nepiemēro šādas tiesību normas:

[..]

b) 35. panta 1. un 6. punkts;

[..]

i) 71./A–72. pantu.”

52 Saskaņā ar šī likuma 80./J pantu:

“1. Patvēruma pieteikums ir jāiesniedz personiski kompetentajā iestādē un tikai tranzīta zonā, izņemot, ja:

- a) uz patvēruma meklētāju attiecas piespiedu pasākums, pasākums vai piespriests sods, kas ierobežo individuālo brīvību;
- b) uz patvēruma meklētāju attiecas aizturēšanas pasākums, ko veikt uzdevusi patvēruma jomā kompetentā iestāde;
- c) patvēruma meklētājs uzturas Ungārijas teritorijā likumīgi un nelūdz izmitināšanu uzņemšanas centrā.

2. Patvēruma meklētājam piemēro patvēruma procedūru no brīža, kad viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu kompetentajā iestādē, līdz brīdim, kad tiek paziņots procedūras rezultātā pieņemtais lēmums, kad tas vairs nav pārsūdzams.

3. Policija ārvalstnieku, kurš nelikumīgi uzturas Ungārijas teritorijā un kurš paziņo par savu nodomu iesniegt patvēruma pieteikumu, pavada otrpus tās būves vārtiem, kas kalpo kārtības uzturēšanai pie robežas būves un kas ir minēta *az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény* (2007. gada Likums Nr. LXXXIX par valsts robežu). Attiecīgā persona var iesniegt patvēruma pieteikumu saskaņā ar 1. punkta noteikumiem.

4. Procedūras laikā patvēruma meklētājam, kurš uzturas tranzīta zonā, nav 5. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā paredzēto tiesību.

5. Patvēruma jomā kompetentā iestāde patvēruma meklētājam nosaka tranzīta zonu kā viņa uzturēšanās vietu līdz brīdim, kad pārsūtīšanas rīkojums saskaņā ar Regulu [Nr. 604/2013] vai lēmums, kas vairs nav pārsūdzams, ir kļuvis izpildāms. Patvēruma meklētājs var pamest tranzīta zonu, izejot pa izejas vārtiem.

6. Ja patvēruma meklētājs ir nepilngadīgais bez pavadības, kas ir jaunāks par 14 gadiem, patvēruma jomā kompetentā iestāde pēc nepilngadīgā iecelšanas valstī īsteno patvēruma procedūru saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem. Tā viņam nekavējoties atrod pagaidu mitekli un vienlaikus lūdz aizbildnības jautājumos kompetento iestādi iecelt aizbildni, kura uzdevums ir aizsargāt un pārstāvēt nepilngadīgo. Aizbildnis ir jāieceļ astoņu dienu laikā pēc patvēruma jomā kompetentās iestādes lūguma saņemšanas. Aizbildnības jautājumos kompetentā iestāde nekavējoties paziņo ieceltā aizbildņa vārdu nepilngadīgajam bez pavadības un patvēruma jomā kompetentajai iestādei.”

53 Saskaņā ar šā paša likuma 80./K pantu:

“1. Noraidošs lēmums, kurš ir pamatots ar pieteikuma nepieņemamību vai kurš ir pieņemts paātrinātā procedūrā, var tikt apstrīdēts triju dienu laikā. Patvēruma jautājumos kompetentā iestāde triju dienu laikā pārsūta tiesai prasības pieteikumu, kam pievienoti lietas materiāli un aizstāvības raksts.

2. Patvēruma jautājumos kompetentā iestāde pieņem lēmumu, balstoties uz tās rīcībā esošo informāciju, vai izbeidz procedūru, ja patvēruma meklētājs:

[..]

d) pamet tranzīta zonu.

[..]

4. Lēmumu par procedūras izbeigšanu, piemērojot 2. punktu, nevar apstrīdēt administratīvā tiesvedībā.

[..]

7. Lēmumi, kas adresēti patvēruma meklētājiem, kuri ir atstājuši tranzīta zonu, viņiem tiek darīti zināmi ar paziņojumu. [..]

[..]

10. Pēc tāda lēmuma paziņošanas, kas vairs nav pārsūdzams, patvēruma meklētājs atstāj tranzīta zonu.

11. Ja patvēruma meklētājs no jauna iesniedz pieteikumu, lai gan par iepriekšējo pieteikumu ir pieņemts galīgs lēmums par [procedūras] izbeigšanu vai noraidīšanu, viņš zaudē 5. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā paredzētās tiesības.”

Likums par valsts robežu

54 *Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény* (2007. gada Likums Nr. LXXXIX par valsts robežu) (*Magyar Közlöny* 2007/88, turpmāk tekstā – “Valsts robežas likums”) 5. pantā ir noteikts:

“1. Saskaņā ar šo likumu Ungārijas teritorijā ir iespējams izmantot 60 metru joslu, skaitot no ārējās robežas līnijas, kā tā ir definēta Šengenas Robežu kodeksa 2. panta 2) punktā, vai robežas demarkācijas zīmēm, lai izveidotu, ierīkotu un apsaimniekotu infrastruktūru, kas paredzēta kārtības uzturēšanai pie robežas, tostarp to, kas minēta 15./A pantā, un lai veiktu uzdevumus saistībā ar valsts aizsardzību un drošību, katastrofu pārvaldību, robežu uzraudzību, patvērumu un ārvalstnieku policiju.

1.a Policija Ungārijas teritorijā var aizturēt ārvalstu valstspiederīgos, kuri Ungārijas teritorijā uzturas nelikumīgi, 8 km joslas iekšienē, sākot no ārējās robežas līnijas, kas definēta Šengenas Robežu kodeksa 2. panta 2) punktā, vai robežas demarkācijas zīmēm, un viņus pavadīt līdz tuvākās 1. punktā minētās būves vārtiem, izņemot gadījumus, kad ir aizdomas par pārkāpumu.

1.b Masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā policija Ungārijas teritorijā var aizturēt ārvalstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas Ungārijas teritorijā, un viņus pavadīt līdz tuvākās 1. punktā minētās būves vārtiem, izņemot gadījumus, kad ir aizdomas par pārkāpumu.

[..]”

55 Šī likuma 15./A pantā ir noteikts:

“1. 5. panta 1. punktā paredzētajā zonā var tikt izveidota tranzīta zona, kas kalpo par vietu, kurā var uzturēties personas, kas lūdz patvērumu vai alternatīvo aizsardzību [..], un vietu, kurā norisinās procedūras patvēruma un ārvalstnieku policijas jomā un kurā atrodas šim nolūkam nepieciešamā infrastruktūra.

2. Patvēruma meklētājs, kas atrodas tranzīta zonā, var ieceļot Ungārijas teritorijā:

a) ja patvēruma jomā kompetentā iestāde pieņem lēmumu par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu;

b) ja ir izpildīti nosacījumi patvēruma procedūras veikšanai saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem; vai

c) ja ir jāpiemēro Likuma par patvēruma tiesībām 71./A panta 4. un 5. punkta normas.

2.a Krīzes situācijā, ko izraisījusi masveida imigrācija, patvēruma meklētāja, kurš atrodas tranzīta zonā, ieeļošanu Ungārijas teritorijā var atļaut 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētajos gadījumos.

3. Tranzīta zonā valsts iestādes veic savas funkcijas un īsteno savas pilnvaras saskaņā ar tām piemērojamiem tiesību aktiem.

4. Pretēji 1. punkta noteikumiem krīzes situācijā, ko radījusi masveida imigrācija, par tranzīta zonu var tikt noteikta arī infrastruktūra, kas atrodas citā vietā nekā 5. panta 1. punktā norādītā.”

Administratīvās tiesvedības procesa likums

56 *Közgazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény* (2017. gada Likums Nr. I par administratīvās tiesvedības procesu) (*Magyar Közlöny* 2017/30, turpmāk tekstā – “Administratīvās tiesvedības procesa likums”) 39. panta 6. punktā ir noteikts:

“Ja vien šajā likumā nav noteikts citādi, prasības pieteikums neaptur administratīvā akta stāšanos spēkā.”

57 Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pantā ir paredzēts:

“1. Jebkura persona, kuras tiesības vai likumīgās intereses ir pārkāptas ar administrācijas rīcību vai ar situācijas, kas izriet no šādas rīcības, saglabāšanos, jebkurā procesa stadijā var iesniegt kompetentajai tiesai, kas izskata lietu, pieteikumu par tūlītēju tiesisko aizsardzību, lai novērstu draudošu kaitējuma risku, panāktu pagaidu nolēmumu par apstrīdētajām tiesiskajām attiecībām vai situācijas, kas ir strīda pamatā, saglabāšanu.

2. Tūlītējas aizsardzības lūguma ietvaros var lūgt:

a) apturošu iedarbību,

[..]”

Valdības dekrēts Nr. 301/2007

58 *A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló, 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet* (Valdības dekrēts Nr. 301/2007. (XI. 9.) par Likuma par patvēruma tiesībām īstenošanu) (*Magyar Közlöny* 2007/151) 33. pantā ir paredzēts:

“1. Ja tas ir pamatoti, ņemot vērā tāda patvēruma meklētāja individuālo situāciju, kuram nepieciešama īpaša attieksme, patvēruma jomā kompetentajai iestādei viņam uzņemšanas centrā ir jānodrošina nošķirta izmitināšana.

2. Cik vien iespējams, jānodrošina, lai ģimenes vienotība tiktu saglabāta arī tad, ja personai, kurai nepieciešama īpaša attieksme, tiek nodrošināta nošķirta izmitināšana.”

59 Šī dekrēta 34. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Papildus 26. un 27. panta noteikumiem patvēruma meklētājiem, kuriem nepieciešama īpaša attieksme – ciktāl tas nepieciešams, ņemot vērā viņu individuālo situāciju un arī medicīnisko ekspertīzi, – ir tiesības bez maksas saņemt veselības aprūpes pakalpojumus, kas ir pamatoti, ņemot vērā viņu veselības stāvokli, rehabilitācijas pasākumus, psiholoģisku aprūpi, tostarp klīniskās psiholoģijas aprūpi, kā arī psihoterapeitisku ārstēšanu.”

Pirmstiesas procedūra

60 2015. gada 11. decembrī Komisija nosūtīja Ungārijai brīdinājuma vēstuli, pārmetot šai dalībvalstij, ka tā nav ievērojusi tostarp Direktīvas 2013/32 46. panta 1., 3., 5. un 6. punktu.

61 Ungārija uz šo brīdinājuma vēstuli atbildēja, apgalvojot, ka tās tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

62 2017. gada 7. martā Ungārija pieņēma 2017. gada Likumu Nr. XX. Komisija uzskatīja, ka šis likums varēja radīt jaunas bažas papildus tām, kas jau bija izklāstītas minētajā brīdinājuma vēstulē.

63 Tādējādi 2017. gada 18. maijā Komisija nosūtīja Ungārijai papildu brīdinājuma vēstuli, kurā tā šai dalībvalstij pārmeta, ka tā nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā, Direktīvas 2013/32 3., 6. un 7. pantā, 24. panta 3. punktā, 31. panta 8. punktā, 33., 38. un 43. pantā un 46. panta 1., 3., 5. un 6. punktā, kā arī Direktīvas 2013/33 2., 8., 9. un 11. pantā un 17. panta 2. punktā, lasot tos kopā ar tās pašas direktīvas 2. panta g) punktu un 17. panta 3. un 4. punktu, un, visbeidzot, Hartas 6., 18. un 47. pantu.

64 Ar 2017. gada 18. jūlija vēstuli Ungārija atbildēja uz šo papildu brīdinājuma vēstuli un pēc tam savu atbildi papildināja 2017. gada 2. oktobrī un 20. novembrī. Apgalvojot, ka tās tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Savienības tiesībām, šī dalībvalsts tomēr dažos konkrētos jautājumos to grozīja.

65 2017. gada 8. decembrī Komisija nosūtīja Ungārijai argumentētu atzinumu, kas tai tika paziņots tajā pašā dienā un kurā Komisija paziņoja, ka šī dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā, Direktīvas 2013/32 3. un 6. pantā, 24. panta 3. punktā, 43. pantā un 46. panta 3., 5. un 6. punktā, kā arī Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktā un 8., 9. un 11. pantā, lasot tos kopā ar Hartas 6., 18. un 47. pantu:

- pārsūdzības procesā par lēmumu, ar kuru ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, attiecinot Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktā paredzēto pārbaudi tikai uz juridiska rakstura faktiem un jautājumiem, kas ir izvērtēti lēmuma pieņemšanas ietvaros;
- netransponējot savās valsts tiesībās Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu un pieņemot tiesību normas, ar kurām tiek veikta atkāpe no vispārējā noteikuma par starptautiskās aizsardzības pieprasītāju iesniegto pārsūdzību “automātisku apturošu iedarbību” situācijās, uz kurām neattiecas šīs pašas direktīvas 46. panta 6. punkts;
- trešo valstu valstspiederīgos, kas nelikumīgi uzturas Ungārijas teritorijā, piespiedu kārtā nogādājot otrpus robežas nožogojumam, tādējādi neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā noteiktās procedūras un garantijas;
- nosakot, ka patvēruma pieteikums ir jāiesniedz kompetentajai iestādei personiski un tikai tranzīta zonā;

- nosakot, ka visiem patvēruma meklētājiem – izņemot nepavadītus nepilngadīgos, kas jaunāki par 14 gadiem, – ir jāpiemēro procedūra, kuras rezultātā šiem patvēruma meklētājiem ir jāpaliek aizturētiem visu patvēruma procedūras laiku tranzīta zonas būvēs, kuras viņi var pamest, dodoties tikai uz Serbiju, un nepapildinot šādu aizturēšanu ar atbilstošām garantijām;
 - samazinot no astoņām līdz trim dienām termiņu, kas atvēlēts, lai iesniegtu pārsūdzību par pirmā līmeņa lēmumiem, ar kuriem noraidīts patvēruma pieteikums.
- 66 2018. gada 8. februārī Ungārija atbildēja uz Komisijas argumentēto atzinumu, atkārtoti apgalvojot, ka tās tiesiskais regulējums, tās ieskatā, atbilst Savienības tiesībām.
- 67 2018. gada 21. decembrī Komisija, kuru Ungārijas apsvērumi nebija pārliecinājuši, nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Ievada apsvērumi

- 68 Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē, aplūkojot situāciju dalībvalstī, kāda tā bija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās (spriedums, 2020. gada 28. janvāris, Komisija/Itālija (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-122/18, EU:C:2020:41, 58. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi apgalvotās pienākumu neizpildes esamība vai neesamība ir jānovērtē, raugoties uz šajā datumā spēkā esošā valsts tiesiskā regulējuma stāvokli (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 8. jūlijs, Komisija/Beļģija (LESD 260. panta 3. punkts – Ātrdarbīgi tīkli), C-543/17, EU:C:2019:573, 23. un 24. punkts).
- 69 Tiesas sēdē Ungārija apstiprināja, ka tai Komisijas nosūtītajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 8. februārī, 2017. gada Likuma Nr. XX noteikumi bija piemērojami visā Ungārijas teritorijā, jo valdības dekrēta, ar kuru visā tās teritorijā bija izsludināta “masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija” Likuma par patvēruma tiesībām izpratnē, piemērošana bija pagarināta vismaz līdz šim datumam.
- 70 No tā izriet, ka, pārbaudot Ungārijas tiesiskā regulējuma saderību ar Savienības tiesību normām, attiecībā uz kurām Komisija uzskata, ka Ungārija tās ir pārkāpusi, Tiesai ir jāņem vērā grozījumi, kas šajā tiesiskajā regulējumā ir izdarīti ar 2017. gada Likumu Nr. XX.

Par pirmo iebildumu, kas attiecas uz piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai

Lietas dalībnieku argumenti

- 71 Komisija uzskata, ka Ungārija ir pārkāpusi Direktīvas 2013/32 3. un 6. pantu, pieprasot, lai patvēruma pieteikums tiktu iesniegts personīgi un tikai Reskes [Röske] (Ungārija) un Tompas [Tompas] (Ungārija) tranzīta zonās, kurām piekļuvi Ungārijas iestādes ir ievērojami ierobežojušas.
- 72 Šajā ziņā, pirmkārt, Komisija norāda, ka tad, ja ir izsludināta masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punktā, kas ieviests ar 2017. gada Likumu Nr. XX, principā ir prasīts, lai ikviens patvēruma pieteikums tiktu iesniegts personiski Reskes un Tompas tranzīta zonās uz Serbijas un Ungārijas robežas.

- 73 Turklāt Komisija apgalvo, ka Ungārijas iestādes katrā no šīm tranzīta zonām katru dienu atļauj iekļūt tikai ļoti ierobežotam skaitam personu. Tādējādi esot pierādīts, ka kopš 2018. gada 23. janvāra tikai viena persona dienā var iekļūt katrā no minētajām tranzīta zonām, kā rezultātā esot jāgaida vairāki mēneši, pirms var iekļūt kādā no šīm zonām, lai tajās iesniegtu starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 74 Ielaišana katrā no Reskes un Tompas tranzīta zonām tiek veikta, pamatojoties uz neoficiālu gaidīšanas sarakstu, kuru Ungārijas iestādēm iesniedzot “kopienas vadītāji”. Tā kā zemes joslā, kas atdala Serbijas un Ungārijas robežu no šīm tranzīta zonām, nav nevienas infrastruktūras, pie ieejas tajās gaida mazs skaits personu, jo to vairums uzturas apkārtnē esošajos Serbijas ciemos.
- 75 Otrkārt, Komisija norāda, ka no Direktīvas 2013/32 3. un 6. panta izriet, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, lai ikviena persona, kas vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, varētu to teritorijā iesniegt šādu pieteikumu un pēc ierašanās to teritorijā varētu piekļūt minētās aizsardzības piešķiršanas procedūrai. Šī prasība esot spēkā neatkarīgi no tā, caur kuras trešās valsts teritoriju pieteikuma iesniedzējs sasniedz dalībvalsts robežu.
- 76 Atļaujot tikai Reskes un Tompas tranzīta zonās esošajām personām sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu un panākt tā reģistrāciju un ārkārtīgi stingri ierobežojot piekļuvi šīm zonām, Ungārija nesniedzot iespēju personām, kas atrodas pie tās robežām, sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu un panākt šī pieteikuma reģistrāciju Direktīvā 2013/32 paredzētajā termiņā.
- 77 Komisijas ieskatā, neatkarīgi no gaidāmo personu precīza skaita, sistēma, saskaņā ar kuru tiesības uz reģistrāciju, kas piešķirtas ar Direktīvas 2013/32 6. pantu, ir pakļautas nosacījumam, ka pieteikums ir jāiesniedz konkrētā vietā, savukārt piekļuve šai vietai ir ierobežota jau ilgu laiku, neatbilst šajā pantā ietvertajai prasībai, saskaņā ar kuru piekļuve procedūrai ir jānodrošina laikus.
- 78 Ungārija atbild, pirmkārt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem nav tiesību izvēlēties savu patvēruma valsti un ka daļa no personām, kuras ierodas pie tās robežām, nebēg no viņas tieši apdraudošas vajāšanas.
- 79 Turklāt esot jāņem vērā ne tikai Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punkts, bet arī šī panta 2. un 3. punkts, kas parāda, ka Savienības likumdevējs atļauj dalībvalstīm pieprasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs savu pieteikumu iesniedz personīgi noteiktā vietā, un tas noteikti nozīmē, ka var būt neiespējami vienlaikus iesniegt ļoti lielu pieteikumu skaitu.
- 80 Turklāt Direktīvā 2013/32 neesot noteikts to vietu skaits, kurās katrai dalībvalstij ir jānodrošina iespēja iesniegt patvēruma pieteikumus. Ungārija uzskata, ka, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, tās teritorijā pastāvēja divas tranzīta zonas, kas attiecīgi atrodas Reskē un Tompā, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju maršrutā, un kurās bija iespējams iesniegt šādus pieteikumus. Turklāt lielākā daļa personu, kas Ungārijā ieceļo nelikumīgi, mēģinot šķērsot Serbijas un Ungārijas robežu šo tranzīta zonu tuvumā, un līdz ar to no šīm personām varētu saprātīgi sagaidīt, ka tās iesniedz savu pieteikumu minētajās tranzīta zonās.
- 81 Tādējādi Savienības tiesībām neesot pretrunā Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punkts, kurš turklāt esot piemērojams tikai tad, ja ir izsludināta “masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija”.
- 82 Ungārija turklāt norāda, ka šādu krīzes situāciju var izsludināt tostarp tāpēc, ka to pamato valsts prasības sabiedriskās kārtības un iekšējās drošības jomā. Šajā lietā Ungārijā 2018. gadā esot izdarīti vairāk nekā 17 000 ar nelegālo imigrāciju saistīti pārkāpumi. Tādējādi pienākums iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu tranzīta zonās pastiprinātu cilvēku tirdzniecības apkarošanas efektivitāti un tas atbilstot prasībai par Šengenas zonas robežu aizsardzību.

- 83 Turklāt Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punktā esot paredzēti izņēmumi no pienākuma iesniegt patvēruma pieteikumu šajās tranzīta zonās. Personas, kas likumīgi uzturas Ungārijas teritorijā, tādējādi var iesniegt savu pieteikumu jebkurā vietā šajā teritorijā.
- 84 Turklāt, tiklīdz pieteikums ir iesniegts attiecīgajā tranzīta zonā, procedūra tiek sākta atbilstoši vispārējiem noteikumiem. Tādējādi Likuma par patvēruma tiesībām 32./D pantā ir garantēts, ka pēc pieteikuma iesniegšanas patvēruma jomā kompetentā iestāde nekavējoties uzsāk šo procedūru. Līdz ar to minētā pieteikuma reģistrācija notiekot uzreiz pēc tā sagatavošanas attiecīgajā tranzīta zonā vai katrā ziņā, vēlākais, 24 stundu laikā saskaņā ar Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punktu.
- 85 Otrkārt, Ungārija apstrīd to, ka piekļuve tranzīta zonām būtu tikusi ierobežota. Turklāt, lai gan Ungārijas iestādes ir informētas par praksi, saskaņā ar kuru patvēruma meklētāji, kuri Serbijā piekļūst patvēruma procedūrai vai saņem palīdzību šajā trešajā valstī, ierodas pie tranzīta zonām, ievērojot noteiktu secību atbilstoši sarakstiem, ko izstrādājuši viņi paši, Serbijas iestādes vai atsevišķas organizācijas, Ungārijas iestādēm tomēr neesot nekādas ietekmes uz šādi izveidotu secību un tās nekādā gadījumā neesot iesaistītas šādu sarakstu izstrādē vai izmantošanā.
- 86 Visbeidzot, pretēji Komisijas apgalvotajam, garas rindas neesamība Reskes un Tompas tranzīta zonu priekšā esot izskaidrojama ar to, ka saistībā ar attiecīgajām personām jau notiek vai jau ir notikusi patvēruma procedūra Serbijā un tās saņemot šīs trešās valsts palīdzību.

Tiesas vērtējums

- 87 Ar pirmo iebildumu Komisija būtībā pārmet Ungārijai, ka tā nav ievērojusi Direktīvas 2013/32 3. un 6. pantu, ik dienu atļaujot tikai ļoti nelielam skaitam personu no Serbijas piekļūt Reskes un Tompas tranzīta zonām, kuras atrodas Serbijas un Ungārijas robežas tiešā tuvumā, lai gan starptautiskās aizsardzības pieteikumus var iesniegt tikai personiski un tikai šajās tranzīta zonās.
- 88 Pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 3. panta 1. punktu šī direktīva attiecas uz visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti dalībvalstu teritorijā, tostarp pie to robežas, teritoriālajos ūdeņos vai tranzīta zonās.
- 89 Otrkārt, šīs direktīvas 6. panta "Piekļuve procedūrai" 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka, ja persona starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo iestādei, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta reģistrēt šādu pieteikumu, tad reģistrācija ir jāveic ne vēlāk kā triju darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas. Šīs pašas direktīvas 6. panta 1. punkta otrajā daļā ir precizēts – ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo citām iestādēm, kas var pieņemt šādus pieteikumus, bet saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav kompetentas tos reģistrēt, tad dalībvalstis nodrošina, lai reģistrācija tiktu veikta ne vēlāk kā sešu darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.
- 90 Šādi rīkojoties, Savienības likumdevējs ir izmantojis ļoti plašu to iestāžu jēdzienu, kas, nebūdamas kompetentas reģistrēt starptautiskās aizsardzības pieteikumus, tomēr var šādus pieteikumus saņemt, Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punkta otrās daļas nozīmē. Tādējādi valsts iestāde principā ir par tādu uzskatāma, ja ir ticams, ka trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks tai var iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 57.–59. punkts). Turklāt šīs direktīvas 6. panta 1. punkta trešajā daļā kā šādas iestādes ir skaidri minētas policija, robezsardze, imigrācijas iestādes un aizturēšanas vietu darbinieki.
- 91 Treškārt, ja trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas vienlaicīgi lūdz starptautisko aizsardzību, lielā skaita dēļ praksē ir ļoti grūti ievērot minētās direktīvas 6. panta 1. punktā noteiktos termiņus, šīs pašas direktīvas 6. panta 5. punkts izņēmuma kārtā ļauj dalībvalstīm reģistrēt starptautiskās aizsardzības pieteikumus desmit darba dienu laikā pēc to iesniegšanas.

- 92 Ceturtkārt, ir jāpiebilst, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 6. panta 2. un 3. punktu personām, kuras ir sagatavojušas starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir jābūt konkrētai iespējai to iesniegt pēc iespējas ātrāk, ņemot vērā, ka, neskarot šīs tiesības, dalībvalstis var prasīt, lai šāds pieteikums tiktu iesniegts personiski un/vai šim nolūkam paredzētā vietā.
- 93 No iepriekš izklāstītā izriet, ka dalībvalstīm principā ir pienākums Direktīvas 2013/32 6. pantā noteiktajā termiņā reģistrēt ikvienu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks ir sagatavojis valsts iestādēm, uz kurām attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma, un tām pēc tam ir jānodrošina, lai attiecīgajām personām būtu reāla iespēja iesniegt savu pieteikumu iespējami īsā laikā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 25. janvāris, *Hasan*, C-360/16, EU:C:2018:35, 76. punkts).
- 94 Tomēr, otrkārt, ir jāuzsver, kā to tiesas sēdē apstiprināja Komisija, ka tās pirmais iebildums attiecas nevis uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrācijas vai iesniegšanas kā tādās procedūru, bet gan uz kārtību, kādā vispirms ir jābūt iespējai sagatavot šādu pieteikumu Ungārijas iestādēm.
- 95 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, pirmkārt, no Direktīvas 2013/32 7. panta izriet, ka dalībvalstīm ir jānodrošina ikviena trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka tiesības sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu savā vārdā vai ar trešās personas starpniecību.
- 96 Tādējādi šis 7. pants, to lasot kopā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu, ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam piešķir tiesības sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp pie dalībvalsts robežas vai tās tranzīta zonā. Šajā ziņā, lai gan ir taisnība, kā norāda Ungārija, ka šīs direktīvas 6. panta 3. punktā dalībvalstīm ir atļauts pieprasīt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu iesniegti noteiktā vietā, ir jānorāda, ka neviena šīs pašas direktīvas tiesību norma neparedz līdzīgu noteikumu attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavošanu.
- 97 Turklāt šāds pieteikums tiek uzskatīts par sagatavotu, tiklīdz attiecīgā persona kādai no Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punktā minētajām iestādēm ir izteikusi savu gribu saņemt starptautisko aizsardzību, un šīs gribas izpauzme nav pakļauta nekādai administratīvai formalitātei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 93. un 94. punkts).
- 98 Tādējādi no Direktīvas 2013/32 6. panta izriet, ka ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam ir tiesības iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kādai no šajā pantā minētajām iestādēm, kādā no tām paužot savu vēlmi saņemt starptautisko aizsardzību.
- 99 Otrkārt, ir jāuzsver, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma sagatavošana kādai no Direktīvas 2013/33 6. pantā minētajām iestādēm ir būtisks posms starptautiskās aizsardzības piešķiršanas procedūrā.
- 100 Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks iegūst starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusu Direktīvas 2013/32 2. panta c) punkta izpratnē, tiklīdz viņš šādu pieteikumu sagatavo (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var saņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 92. punkts).
- 101 Turklāt tieši no starptautiskās aizsardzības pieteikuma sagatavošanas dienas sākas termiņš, kurā šis pieteikums ir jāreģistrē saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punktu, un pieteikuma iesniedzējam ir jābūt iespējai pēc iespējas ātrāk iesniegt savu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kā tas ir prasīts minētās direktīvas 6. panta 2. punktā. Ir jāuzsver arī, ka ar šī pieteikuma iesniegšanu sākas termiņš, kurā saskaņā ar šīs pašas direktīvas 31. pantu atbildīgajai iestādei principā ir jālemj par starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

- 102 Tādējādi no tiesībām sagatavot šādu pieteikumu ir atkarīga tiesību uz to, ka šis pieteikums tiek reģistrēts un var tikt iesniegts un izskatīts Direktīvā 2013/32 noteiktajos termiņos, reāla ievērošana un, galu galā, Hartas 18. pantā garantēto patvēruma tiesību efektivitāte.
- 103 Līdz ar to dalībvalsts nevar – nepārkāpjot šīs direktīvas 6. panta lietderīgo iedarbību – nepamatoti aizkavēt brīdi, kad attiecīgajai personai ir dota iespēja sagatavot savu starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 104 Treškārt, ir jāatgādina, ka pats minētās direktīvas, it īpaši tās 6. panta 1. punkta, mērķis ir nodrošināt efektīvu, vieglu un ātru piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var saņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumu), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 82. punkts).
- 105 Šīs pašas direktīvas 8. panta 1. punktā šis mērķis turklāt ir apstiprināts. Šīs tiesību normas mērķis ir atvieglot starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavošanu, liekot dalībvalstīm sniegt informāciju par iespēju sagatavot šādu pieteikumu jebkuram trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas atrodas robežšķērsošanas punktā, tostarp tranzīta zonā pie ārējām robežām, ja ir apstākļi, kas liek domāt, ka šī persona varētu vēlēties iesniegt šādu pieteikumu.
- 106 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2013/32 6. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, lai attiecīgās personas varētu efektīvi īstenot tiesības sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp uz to robežām, tiklīdz tās izsaka šādu vēlmi, lai šis pieteikums tiktu reģistrēts un varētu tikt izskatīts, efektīvi ievērojot šajā direktīvā noteiktos termiņus.
- 107 Ir jāpārbauda, vai šajā lietā Ungārija ir izpildījusi šo prasību.
- 108 Šajā ziņā šī dalībvalsts apgalvo, ka Likuma par patvēruma tiesībām 80./J pantā trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri, ierodoties no Serbijas, vēlas Ungārijā piekļūt starptautiskās aizsardzības procedūrai, ir noteikts pienākums ne tikai iesniegt, bet arī sagatavot savus starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienā no divām Reskes un Tompas tranzīta zonām.
- 109 Tādējādi savos apsvērumos Ungārija precizēja, ka Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punktā noteiktais termiņš starptautiskās aizsardzības pieteikuma reģistrācijai nevar sākties, kamēr starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji nav sasnieguši kādu no šīm tranzīta zonām. No tā izriet, ka viņu pieteikumi var tikt sagatavoti tikai minētajās zonās, ko Ungārija turklāt apstiprināja tiesas sēdē.
- 110 Ņemot vērā šo sākotnējo precizējumu, ir jāpārbauda, vai, kā to apgalvo Komisija, Ungārijas iestādes ir krasi ierobežojušas to personu skaitu, kurām faktiski ir atļauts ik dienu iekļūt katrā no šīm pašām tranzīta zonām, lai tajās sagatavotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 111 Šajā ziņā vispirms jāatgādina, ka par administratīvo praksi var celt prasību par pienākumu neizpildi, ja tā ir zināmā mērā konstanta un vispārīga (skat. it īpaši spriedumus, 1985. gada 9. maijs, Komisija/Frāncija, 21/84, EU:C:1985:184, 13. punkts, un 2019. gada 5. septembris, Komisija/Itālija (*Baktērija Xylella fastidiosa*), C-443/18, EU:C:2019:676, 74. punkts).
- 112 Turklāt Komisijai ir pienākums pierādīt apgalvotās pienākumu neizpildes pastāvēšanu un sniegt Tiesai vajadzīgo informāciju, lai tā varētu pārbaudīt, vai šī pienākumu neizpilde pastāv, un Komisija nav tiesīga pamatoties uz nekādu pieņēmumu (it īpaši skat. spriedumus, 2006. gada 27. aprīlis, Komisija/Vācija, C-441/02, EU:C:2006:253, 48. punkts, un 2019. gada 2. maijs, Komisija/Horvātija (*Biljane Donje* poligons), C-250/18, nav publicēts, EU:C:2019:343, 33. punkts). Tikai tad, ja Komisija ir sniegusi pietiekami daudz informācijas, kas atklāj noteiktus faktus atbildētājas dalībvalsts teritorijā, šai dalībvalstij pamatoti un detalizēti ir jāapstrīd šādi sniegtā informācija un no tās izrietošās sekas (skat.

- it īpaši spriedumus, 2005. gada 26. aprīlis, Komisija/Īrija, C-494/01, EU:C:2005:250, 44. punkts, un 2019. gada 28. marts, Komisija/Īrija (Notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēma), C-427/17, nav publicēts, EU:C:2019:269, 39. punkts).
- 113 Attiecībā it īpaši uz iebildumu par valsts tiesību normas īstenošanu Tiesa ir nospriedusi, ka valsts pienākumu neizpildes pierādīšanas pienākums prasa iesniegt īpaša rakstura pierādījumus salīdzinājumā ar tiem, kuri parasti tiek ņemti vērā saistībā ar tādu prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, kas attiecas tikai uz valsts tiesību normas saturu, un ka šajos apstākļos valsts pienākumu neizpildi var konstatēt, tikai pietiekami dokumentēti un detalizēti pierādot, ka valsts iestādes un/vai tiesas ir īstenojušas tām pārņemto praksi, par ko ir vainojama attiecīgā dalībvalsts (spriedumi, 2006. gada 27. aprīlis, Komisija/Vācija, C-441/02, EU:C:2006:253, 49. punkts, un 2015. gada 9. jūlijs, Komisija/Īrija, C-87/14, EU:C:2015:449, 23. punkts).
- 114 Šajā lietā, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 59. punktā, Komisija savam prasības pieteikumam ir pievienojusi vairākus ziņojumus, kas pamato tās apgalvojumu, ka trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kas vēlas iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu iestādēm, kuras darbojas Reskes un Tompas tranzīta zonās, ir vairākus mēnešus ilgs gaidīšanas laiks, ko radījusi Ungārijas iestāžu pastāvīgā un vispārējā prakse, kura joprojām bija piemērojama argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 8. februārī, un ar kuru iekļūšana abās šajās tranzīta zonās bija ierobežota, šajās zonās ļaujot iekļūt ļoti nelielam skaitam cilvēku dienā.
- 115 Tādējādi saskaņā ar vienu no trim Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos (*UNHCR*) ziņojumiem, kas pievienoti Komisijas prasības pieteikumam, sākot no 2015. gada oktobra Ungārijas iestādes nolēma ierobežot atļauto iekļūšanu skaitu dienā katrā no Reskes un Tompas tranzīta zonām. No šiem trim ziņojumiem izriet arī, ka to personu skaits dienā, kurām tika ļauts iekļūt šajās tranzīta zonās, pastāvīgi samazinājās tādējādi, ka 2018. gadā tikai divām personām dienā bija atļauts iekļūt katrā no šīm tranzīta zonām. Šajā ziņā ir jāpiebilst, ka minētajiem ziņojumiem ir īpaša nozīme, ņemot vērā lomu, kāda *UNHCR* ir uzticēta ar 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstīto Konvenciju par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 137. lpp., Nr. 2545 (1954)), saskaņā ar kuru ir jāinterpretē Savienības tiesību normas patvēruma jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 23. maijs, *Bilali*, C-720/17, EU:C:2019:448, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 116 Turklāt šajos pašos ziņojumos ietvertie dati lielā mērā pārklājas ar apsvērumiem, kas norādīti divos 2017. gada ziņojumos, kuru autori ir, pirmkārt, Eiropas Padomes ģenerālsekretāra īpašais pārstāvis migrācijas un bēgļu jautājumos un, otrkārt, Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai, kuri ir pievienoti prasības pieteikumam un uz kuriem arī pamatojas Komisija.
- 117 Turklāt no prasības pieteikumam pievienotajiem *UNHCR* ziņojumiem izriet, ka sekas tam, ka Ungārijas iestādes noteica maksimālo atļauto iekļūšanas skaitu dienā katrā no Reskes un Tompas tranzīta zonām, bija tādas, ka trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri atradās Serbijā tiešā Serbijas un Ungārijas robežas tuvumā un kuri vēlējās iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu Ungārijā, bija jāsaskaras ar to, ka gaidīšanas laiks nepārtraukti pieauga un 2018. gada februārī tas bija vairāk nekā 11 mēneši.
- 118 No tā izriet, ka Komisija pietiekami dokumentēti un detalizēti ir pierādījusi, ka argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 8. februārī, pastāvēja Ungārijas iestāžu pastāvīga un vispārēja administratīvā prakse, kas bija vērsta uz to, lai sistemātiski un tik krasi ierobežotu piekļuvi Reskes un Tompas tranzīta zonām, ka tie trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kuri, ierodoties no Serbijas, vēlējās iegūt starptautisko aizsardzību, saskārās ar to, ka sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu Ungārijā praksē bija gandrīz neiespējami.
- 119 Šāda administratīvā prakse nav saderīga ar prasībām, kas izriet no Direktīvas 2013/32 6. panta 1. punkta.

- 120 Neviens no Ungārijas norādītajiem argumentiem nevar atspēkot šo secinājumu.
- 121 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka šī dalībvalsts gan apstrīd to, ka administratīvo norādījumu mērķis būtu bijis ierobežot to starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaitu dienā, kas var tikt sagatavoti katrā no Reskes un Tompas tranzīta zonām.
- 122 Tomēr papildus tam, ka šim apgalvojumam nepārprotami ir pretrunā šī sprieduma 115. un 116. punktā minētie ziņojumi, Ungārija no juridiskā viedokļa nav pietiekami izskaidrojusi iemeslu, kādēļ, ja šādu norādījumu nebūtu, tika izstrādāti gaidīšanas saraksti – kuru esamību tā ir atzinusi –, lai noteiktu kārtību, kādā personas, kas atrodas Serbijā, tiešā Reskes un Tompas tranzīta zonu tuvumā un vēlas sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu kādā no šīm zonām, var tajās iekļūt.
- 123 Šajā ziņā, lai gan Ungārijas iestādes, kā apgalvo Ungārija, neesot piedalījušās šo sarakstu izstrādē un neesot ietekmējušās ar minētajiem sarakstiem tādējādi izveidoto piekļuves tranzīta zonām kārtību, tomēr pati šo sarakstu pastāvēšana ir jāuzskata par šā sprieduma 118. punktā konstatētās prakses nenovēršamām sekām.
- 124 Turklāt Ungārijas arguments, ka garu gaidīšanas rindu pie minēto tranzīta zonu ieejām pakāpeniska izzušana pierādot, ka nepastāv nekādi ierobežojumi iekļūšanai šajās tranzīta zonās, arī nevar tikt atzīts par pamatotu.
- 125 Netiek apstrīdēts, ka zemes joslā, kas nodala Serbijas un Ungārijas robežu no Reskes un Tompas tranzīta zonu ieejas vārtiem, nav pieejama neviena infrastruktūra un līdz ar to ir ārkārtīgi grūti tur uzturēties ilgāku laika posmu. Turklāt, kā to pamatoti ir uzsvērusi Komisija, no tās prasības pieteikuma pielikumā iesniegtajiem ziņojumiem var secināt, ka gaidīšanas rindu pie katras no šo tranzīta zonu ieejām garums samazinājās, sākot no datuma, kurā parādījās šī sprieduma 122. punktā minētie gaidīšanas saraksti, jo Serbijas iestādes uz zemes joslu, kas nodala Serbijas un Ungārijas robežu no attiecīgās tranzīta zonas ieejas vārtiem, nogādāja tikai tās personas, kuru kārta šajos sarakstos bija pienākusi, iepriekšējā dienā pirms datuma, kad bija paredzēts, ka šīs personas šajā tranzīta zonā varēs iekļūt.
- 126 No tā izriet, ka garu gaidīšanas rindu izzušana pie Reskes un Tompas tranzīta zonu ieejas ienākšanai nevar atspēkot konstatējumu, ka Ungārijas iestādes bija nolēmušas krasi ierobežot piekļuvi šīm zonām.
- 127 Visbeidzot, lai gan, kā atgādina Ungārija, dalībvalstīm, protams, ir jānodrošina it īpaši ārējo robežu likumīga šķērsošana saskaņā ar Regulu 2016/399, šāda pienākuma ievērošana tomēr nevar pamatot to, ka dalībvalstis neievēro Direktīvas 2013/32 6. pantu.
- 128 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti Direktīvas 2013/32 6. pantā, to skatot kopā ar tās 3. pantu, paredzot, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumi no trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri, ierodoties no Serbijas, vēlas tās teritorijā piekļūt starptautiskās aizsardzības procedūrai, var tikt sagatavoti tikai Reskes un Tompas tranzīta zonās, un tai pat laikā īstenojot pastāvīgu un vispārēju administratīvo praksi, kas krasi ierobežo to pieteikuma iesniedzēju skaitu dienā, kuriem ir atļauts iekļūt šajās tranzīta zonās.

Par otro un trešo iebildumu, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu

Lietas dalībnieku argumenti

– Par otro iebildumu

- 129 Ar otro iebildumu Komisija pārmet Ungārijai, ka tā nav ievērojusi Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktu un 43. pantu.
- 130 Pirmām kārtām, Komisija uzsver, pirmkārt, ka Direktīvas 2013/32 26. pantā ir paredzēts pamatprincips, saskaņā ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju nevar aizturēt tikai tādēļ vien, ka viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Lai gan ir taisnība, ka šīs direktīvas 43. pantā dalībvalstīm ir atļauts šajā ziņā piemērot īpašus noteikumus, kad tās ievieš robežprocedūras, tām tomēr šādā gadījumā ir jāievēro 43. pantā paredzētās prasības. Taču ar 2017. gada Likumu Nr. XX esot ieviesti jauni noteikumi, kas nav saderīgi ar minēto 43. pantu.
- 131 Tā saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu visai starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai ir jānotiek tranzīta zonā – pretēji šajā 43. pantā paredzētajam.
- 132 Turklāt šī 80./J panta 5. punktā robežprocedūras ilgums nav ierobežots ar četrām nedēļām, kā tas prasīts Direktīvas 2013/32 43. pantā.
- 133 Otrkārt, Komisija uzskata, ka nav ievērotas arī Direktīvas 2013/32 II nodaļā ietvertās īpašās procesuālās garantijas. Tādējādi “pienācīgs atbalsts”, kas personām, kurām ir nepieciešamas šīs īpašās procesuālās garantijas, ir jāsaņem saskaņā ar šīs direktīvas 24. panta 3. punktu, Likuma par patvēruma tiesībām 80./J pantā paredzētās procedūras laikā neesot nodrošināts, jo ar 2017. gada Likumu Nr. XX masveida imigrācijas izraisītas krīzes situācijas gadījumā tika apturēta to Likuma par patvēruma tiesībām tiesību normu piemērošana, saskaņā ar kurām robežprocedūras nav piemērojamas patvēruma meklētājiem, kuriem ir nepieciešamas šīs īpašās procesuālās garantijas.
- 134 Komisijas ieskatā Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā līdz ar to, pārkāpjot Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktu un 43. pantu, pieteikuma iesniedzējiem ir noteikts pienākums palikt attiecīgajā tranzīta zonā pēc četru nedēļu termiņa, lai viņu pieteikums tiktu izskatīts pilnībā, šo izskatīšanu neierobežojot ar šīs direktīvas 33. pantā paredzētajiem nepieņemamības gadījumiem vai ar izskatīšanu pēc būtības tās 31. panta 8. punktā paredzētajos gadījumos, un nesniedzot “pienācīgu atbalstu” personām, kurām ir nepieciešamas Direktīvas 2013/32 II nodaļā ietvertās īpašās procesuālās garantijas.
- 135 Otrām kārtām, Komisija uzskata, ka LESD 72. pants neļauj dalībvalstīm atteikties piemērot Savienības tiesības, vispārīgi atsaucoties uz sabiedriskās kārtības un iekšējās drošības nodrošināšanu.
- 136 Šajā ziņā Komisija norāda, ka masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija Ungārijas teritorijā, šķiet, nav izsludināta uz pārejas periodu.
- 137 Turklāt gadījumu, kad liels skaits trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku vienlaikus lūdz starptautisko aizsardzību, Savienības likumdevējs ir paredzējis it īpaši Direktīvas 2013/32 6. panta 5. punktā, 14. panta 1. punktā, 31. panta 3. punkta b) apakšpunktā un 43. panta 3. punktā, Direktīvas 2013/33 10. panta 1. punktā un 18. panta 9. punktā, kā arī Direktīvas 2008/115 18. pantā. Šo noteikumu mērķis ir ļaut dalībvalstīm izvēlēties elastīgus risinājumus steidzamos gadījumos un zināmā mērā atkāpties no vispārēji piemērojamiem noteikumiem. Līdz ar to masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, uz kuru atsaucas Ungārija, varētu tikt atrisināta – un tā būtu jāatrisina – Savienības tiesību ietvaros.

- 138 Ungārija atbild, pirmkārt, ka tranzīta zonu procedūras tiek veiktas, piemērojot Direktīvā 2013/32 paredzētos vispārējos noteikumus, un tādējādi šīm procedūrām nav jāatbilst šīs direktīvas 43. pantam par robežprocedūrām.
- 139 Pamatojoties uz tiesisko regulējumu, kas bija spēkā, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, Reskes un Tompas tranzīta zonas būtībā esot atvērti uzņemšanas centri, kas atrodas netālu no Serbijas un Ungārijas robežas un kur tiek veikta visa patvēruma pieteikumu izskatīšanas procedūra.
- 140 Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta ievērošanu Ungārija apgalvo, ka Likuma par patvēruma tiesībām 4. panta 3. punktā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru šī likuma normas ir jāpiemēro, ņemot vērā to pieteikuma iesniedzēju īpašās vajadzības, kuriem nepieciešama īpaša procesuāla kārtība. Līdz ar to patvēruma jomā kompetentā iestāde visu procedūras laiku nepārtraukti pievēršot uzmanību šo pieteikuma iesniedzēju īpašajām vajadzībām. Minēto pieteikumu iesniedzēju īpašās vajadzības tiekot konkrētāk ņemtas vērā arī citās tiesību normās.
- 141 Treškārt, ar LESD 72. pantu katrā ziņā Ungārijai esot atļauts izsludināt masveida imigrācijas izraisītu krīzes situāciju un šādā situācijā piemērot atkāpes ietverošus procesuālos noteikumus. Šajā ziņā šī dalībvalsts uzskata, ka atvasināto tiesību normas, uz kurām atsaucas Komisija, ir izrādījušas nepietiekamas, lai ļautu pienācīgi pārvaldīt situāciju, kāda pastāvēja kopš 2015. gada krīzes.

– *Par trešo iebildumu*

- 142 Komisija Ungārijai pārmet, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktā, kā arī 8., 9. un 11. pantā paredzētos pienākumus, visā viņu pieteikuma izskatīšanas procedūras laikā aizturot visus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, izņemot nepilngadīgos bez pavadības, kas ir jaunāki par 14 gadiem.
- 143 Komisija norāda, pirmkārt, ka pieteikuma iesniedzēju obligātā uzturēšanās Reskes vai Tompas tranzīta zonās ir viņu individuālās brīvības ierobežojums tik lielā mērā, ka tas būtu jāpielīdzina aizturēšanai Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē.
- 144 Šīs tranzīta zonas esot slēgtas vietas, ko pieteikuma iesniedzējs var pamest, dodoties tikai Serbijas virzienā. Turklāt saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./K panta 2. punkta d) apakšpunktu patvēruma jomā kompetentā iestāde varot izbeigt procedūru, ja patvēruma meklētājs pamet attiecīgo tranzīta zonu. Līdz ar to šis pieteikuma iesniedzējs faktiski nevar brīvi atstāt šo teritoriju, jo tādējādi viņš sevi pakļauj riskam, ka viņa pieteikuma izskatīšana tiks izbeigta un tādējādi viņš zaudēs iespēju saņemt starptautisko aizsardzību.
- 145 Komisija norāda arī, ka laiks, ko starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs pavada tranzīta zonās, ir svarīgs faktors, lai noteiktu, vai uzturēšanās šajās zonās var tikt uzskatīta par aizturēšanu. Komisijas pārstāvji uz vietas esot konstatējuši, ka daži pieteikuma iesniedzēji tur uzturas ilgāk par četrpadsmit mēnešiem.
- 146 Otrkārt, Komisija apgalvo, ka šāda aizturēšana nav saderīga ar Direktīvas 2013/32 26. pantu, kā arī ar Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punktu, 9. pantu un 11. panta 2. punktu, jo to piemēro vispārēji, sistemātiski, neveicot nedz individuālu izvērtējumu, nedz arī izsniedzot rakstveida un pamatotu lēmumu, un ka tā attiecas arī uz nepilngadīgajiem, izņemot nepilngadīgos bez pavadības, kas ir jaunāki par 14 gadiem.

- 147 Lai gan ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./I pantu masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā nav izslēgta to valsts tiesību normu piemērošana, ar kurām tiek transponētas Savienības tiesību normas par patvēruma meklētāju aizturēšanu, Komisija tomēr uzskata, ka šis valsts tiesību normas šādā situācijā nav atbilstošas, ciktāl tādējādi visiem pieteikuma iesniedzējiem saskaņā ar šī likuma 80./J panta 5. punktu ir pienākums uzturēties vienā no šīm divām tranzīta zonām.
- 148 Ungārija atbild, ka šīs tranzīta zonas ir nevis aizturēšanas vietas, bet būtībā uzņemšanas centri, kas atrodas tās teritorijā uz Šengenas zonas ārējās robežas un kas ir noteiktas kā vieta, kurā saskaņā ar Savienības tiesībām tiek īstenota patvēruma procedūra.
- 149 Šī dalībvalsts norāda, ka persona, kas vēlas doties uz tās teritoriju, var izmantot robežšķērsosanas punktu, neienākot kādā no minētajām tranzīta zonām, ja tās rīcībā ir derīgi dokumenti. Turklāt šīs pašas tranzīta zonas esot slēgtas tikai Ungārijas virzienā, lai aizsargātu Šengenas telpas ārējo robežu, taču to iemītnieki var tās brīvi atstāt Serbijas virzienā. Bez tam nedz uzturēšanās ilgums uzņemšanas centrā, nedz tajā pastāvošo apstākļu kvalitāte neesot jāņem vērā, lai noteiktu, vai uzturēšanās tajā var tikt pielīdzināta aizturēšanai.
- 150 Turklāt nav tā, pieteikuma iesniedzēji, kas pamet tranzīta zonu, katrā ziņā pakļautu sevi nelabvēlīgām sekām. Likuma par patvēruma tiesībām 80./K panta 2. punkta d) apakšpunktā esot paredzēts, ka šādā gadījumā patvēruma jomā kompetentā iestāde pieņem lēmumu, pamatojoties uz tās rīcībā esošo informāciju, vai izbeidz procedūru. Līdz ar to pat bez pieteikuma iesniedzēja klātbūtnes šī iestāde var lemt par starptautiskās aizsardzības pieteikumu un attiecīgā gadījumā to apmierināt.
- 151 Turklāt patvēruma pieteikuma iesniegšana automātiski neizraisot sistemātisku brīvības atņemšanu, jo saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punkta c) apakšpunktu persona, kura Ungārijas teritorijā uzturas likumīgi, var iesniegt savu pieteikumu jebkurā vietā un tādējādi tai neesot nedz jānododas uz tranzīta zonu, nedz tajā jāpaliek.
- 152 Vēl esot jāņem vērā Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punkta b) apakšpunkts, kas konkrēti attiecas uz aizturēto personu patvēruma pieteikumu iesniegšanu. Savukārt īpaši noteikumi par aizturēšanu un tās turpināšanu esot paredzēti šī likuma 31./A-31./I pantā un pilnībā nodrošinot Direktīvas 2013/33 tiesību normu par aizturēšanu ievērošanu.
- 153 Attiecībā uz Komisijas pārstāvju vizīti Ungārija turklāt uzsver, ka tā attiecās tikai uz Reskes tranzīta zonu un ka nevar tikt izslēgts, ka šajā gadījumā Komisijas pārstāvju iztaujātās personas bija nevis starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji, bet gan personas, attiecībā uz kurām tika veikta procedūra ārvalstnieku policijas jomā.
- 154 Visbeidzot, Ungārija apgalvo, ka patvēruma jomā kompetentā iestāde jebkurā gadījumā pieņem lēmumu par izmitināšanu attiecīgajā tranzīta zonā, kas ir attiecīgajai personai patvēruma procedūras laikā noteiktā dzīvesvieta Direktīvas 2013/33 7. panta 2. punkta izpratnē, un ka šis lēmums ir pārsūdzams. Turklāt izmitināšanas un attiecīgās personas aprūpes individuālais raksturs it īpaši izpaužas kā pieteikuma iesniedzēju apvienošana mājokļos pēc tautības, īpaša uztura režīma piedāvājums, kā arī nodrošināšana ar iedzīvi un veselības aprūpes, it īpaši psiholoģiskās aprūpes sniegšana.

Tiesas vērtējums

- 155 Ar otro un trešo iebildumu, kuri ir jāizskata kopā, Komisija būtībā pārmet Ungārijai, ka tā ir pārkāpusi Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktu un 43. pantu, kā arī Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktu un 8., 9. un 11. pantu, ieviesdama starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju vispārējas aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās, neievērojot no šīm tiesību normām izrietošos nosacījumus un garantijas.

156 Vispirms ir jānorāda, ka pretēji Ungārijas apgalvotajam šo divu tranzīta zonu slēgšanai pēc 2020. gada 14. maija sprieduma *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367) nav nozīmes šīs prasības izskatīšanā. Kā atgādināts šī sprieduma 68. punktā, pienākumu neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā bija Komisijas nosūtītajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, šajā gadījumā – 2018. gada 8. februārī.

– *Par aizturēšanas Reskes un Tompas tranzīta zonās pastāvēšanu*

157 No Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1., 5. un 6. punkta izriet, ka visiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuriem jau nav uzturēšanās atļaujas Ungārijas teritorijā, ir jāuzturas vienā no šīm divām tranzīta zonām – Reskes vai Tompas – visu viņa pieteikuma izskatīšanas laiku, vai pat attiecīgā gadījumā – kamēr notiek tiesvedība, kurā tiek izskatīta tāda prasība, ar kuru tiek apstrīdēts iespējamais lēmums par pieteikuma noraidīšanu, izņemot, ja attiecīgā persona ir nepilngadīgais bez pavadības, kas ir jaunāks par 14 gadiem, vai uz personu jau attiecas aizturēšanas pasākums vai individuālo brīvību ierobežojošs pasākums šā likuma 80./J panta 1. punkta nozīmē.

158 Ungārija tomēr apstrīd Komisijas apgalvojumu, saskaņā ar kuru šāds pienākums palikt kādā no šīm divām tranzīta zonām ir aizturēšana Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē.

159 Šajā ziņā jānorāda, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana šīs tiesību normas nozīmē ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas aptver jebkuru piespiedu pasākumu, ar kuru šim pieteikuma iesniedzējam tiek liegta pārvietošanās brīvība un viņš tiek izolēts no pārējiem iedzīvotājiem, viņam uzliekot pienākumu pastāvīgi uzturēties norobežotā un slēgtā teritorijā (šajā nozīmē skat. spriedumu 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 223. punkts).

160 Šajā lietā no prasības pieteikuma, kā arī no tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuru uzturēšanās vieta ir Reskes vai Tompas tranzīta zona, ir pastāvīgi jāuzturas attiecīgajā tranzīta zonā, kura ir noslēgta un apjota ar dzelonstieplēm. Šie pieteikuma iesniedzēji ir izmitināti konteineros, kuru platība nepārsniedz 13 m². Viņi nevar stāties kontaktos ar personām, kas neuzturas attiecīgajā tranzīta zonā – izņemot viņu likumīgo pārstāvi –, viņu pārvietošanās tās iekšienē ir ierobežota, un to uzrauga kārtības sargāšanas dienesti, kas pastāvīgi atrodas šajā zonā un tās tiešā tuvumā.

161 Ungārija šo informāciju neapstrīd.

162 No tā izriet, kā secinājumu 134. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju ievietošana Reskes un Tompas tranzīta zonās neatšķiras no aizturēšanas režīma.

163 Ungārijas izvirzītie argumenti, saskaņā ar kuriem šie pieteikuma iesniedzēji var brīvi atstāt attiecīgo tranzīta zonu Serbijas virzienā, nevar atspēkot šādu vērtējumu.

164 Pirmkārt – un nav Tiesas ziņā šajā lietā lemt par Serbijas iestāžu rīcības saderību ar Nolīguma starp Eiropas Kopienas un Serbijas Republikas par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas nelikumīgi, kas ir pievienots Padomes Lēmumam 2007/819/EK (2007. gada 8. novembris) (OV 2007, L 334, 45. lpp.), – ir jānorāda, ka šo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju iespējamo iecelšanu Serbijā, visticamāk, šī trešā valsts uzskatītu par nelikumīgu, un tādējādi viņiem draudētu sankcijas. Līdz ar to it īpaši šī iemesla dēļ nevar uzskatīt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuri atrodas Reskes un Tompas tranzīta zonās, būtu reāla iespēja atstāt šīs tranzīta zonas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 229. punkts).

165 Otrkārt, izceļojot no Ungārijas teritorijas, šiem pieteikuma iesniedzējiem pastāv risks, ka viņi varētu zaudēt jebkādu iespēju iegūt bēgļa statusu Ungārijā. Saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 1. punktu jaunu patvēruma pieteikumu viņi var iesniegt vienīgi kādā no šīm divām tranzīta zonām. Turklāt no šā paša likuma 80./K panta 2. un 4. panta izriet, ka patvēruma jomā kompetentā iestāde var izlemt izbeigt starptautiskās aizsardzības procedūru, ja pieteikuma iesniedzējs atstāj kādu no šīm zonām, un šo lēmumu nevar apstrīdēt administratīvā tiesvedībā (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 230. punkts).

166 No tā izriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pienākums uzturēties Reskes un Tompas tranzīta zonās, kāds tas izriet no Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punkta, ir jāuzskata par aizturēšanu Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta izpratnē.

– *Par aizturēšanas Reskes un Tompas tranzīta zonās saderību ar Direktīvā 2013/32 un Direktīvā 2013/33 paredzētajām prasībām*

167 Pirmkārt, Komisija Ungārijai pārmet, ka tā ir ieviesusi tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās, ar kuru nav ievēroti Direktīvas 2013/32 43. pantā paredzētie nosacījumi un kas nav attaisnota ne ar vienu no Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmajā daļā minētajiem iemesliem.

168 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmajā daļā ir izsmeļoši uzskaitīti dažādi pamati, kas var attaisnot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanu. Katrs no šiem pamatiem atbilst kādai īpašai vajadzībai un ir autonomš (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 250. punkts un tajā minētā judikatūra).

169 Lai gan ir taisnība, kā tas ir noteikts šīs direktīvas 17. apsvērumā, ka šī direktīva neliedz dalībvalstīm noteikt citus aizturēšanas iemeslus, tostarp saistībā ar kriminālprocesu, ja tie nav atkarīgi no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusa, šajā lietā ir jānorāda, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēma, kas ir ieviesta ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu, nav balstīta uz iemeslu, kas būtu neatkarīgs no viņu statusa.

170 Tādējādi ir jāpārbauda, vai uz šī sprieduma 157. punktā minēto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu Reskes un Tompas tranzīta zonās no viņu ierašanās Ungārijas teritorijā brīža attiecas vismaz viens no Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmajā daļā uzskaitītajiem gadījumiem.

171 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāizslēdz, ka šāda aizturēšana varētu tikt pamatota ar kādu no šī 8. panta 3. punkta pirmās daļas d)–f) apakšpunktā minētajiem iemesliem.

172 Proti, pirmām kārtām, attiecībā uz Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunktā minēto aizturēšanas iemeslu netiek apstrīdēts, ka šī sprieduma 157. punktā minētie starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēji tiek aizturēti Reskes un Tompas tranzīta zonās, iepriekš nekonstatējot, ka viņu individuālā rīcība rada reālus, pašreizējus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē sabiedrības pamatintereses vai iekšējo vai ārējo Ungārijas drošību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 15. februāris, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 67. punkts).

173 Otrkārt, runājot par Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas d) un f) apakšpunktā uzskaitītajiem aizturēšanas iemesliem, tāpat nav strīda, ka šiem pieteikuma iesniedzējiem ir jāuzturas Reskes vai Tompas tranzīta zonās, kaut arī attiecībā uz viņiem nav jau ticis piemērots aizturēšanas pasākums atgriešanas procedūras ietvaros atbilstoši Direktīvas 2008/115 15. pantam un neraugoties uz to, ka nav pieņemts lēmums atbilstoši Regulas Nr. 604/2013 28. pantam.

- 174 Otrkārt, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktu, protams, var tikt aizturēts tostarp dalībvalsts robežu tiešā tuvumā, lai noteiktu vai pārbaudītu viņa identitāti vai valstspiederību, vai lai noteiktu tos elementus, kuri ir viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma pamatā un kurus nevarētu iegūt bez aizturēšanas.
- 175 Tomēr, lai gan kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pienācīga darbība prasa, lai kompetento valsts iestāžu rīcībā būtu uzticama informācija par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja identitāti vai valstspiederību un apstākļiem, ar kuriem ir pamatots tā pieteikums, šis mērķis nevar būt attaisnojums tam, ka par aizturēšanas pasākumiem tiek lemts, šim valsts iestādēm iepriekš neveicot pārbaudi – kuras pamatā ir katras lietas individuāls izvērtējums – par to, vai šie pasākumi ir samērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem, jo šādai pārbaudei ir jānodrošina it īpaši, lai aizturēšana tiktu izmantota tikai kā galējais līdzeklis (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 14. septembris, *K.*, C-18/16, EU:C:2017:680, 48. punkts).
- 176 Ungārija neapstrīd, ka ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu ieviestajā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmā nav paredzēta nekāda individualizēta šo pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas samērīguma pārbaude, ņemot vērā izvirzīto mērķi, proti, pārbaudīt viņu identitāti vai valstspiederību vai apstākļus, uz kuriem ir balstīts viņu pieteikums.
- 177 Līdz ar to, treškārt, atliek pārbaudīt, vai ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu ieviestā aizturēšanas sistēma var tikt attaisnota ar Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunktu, saskaņā ar kuru dalībvalsts var aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, lai procedūras ietvaros lemtu par šī pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot tās teritorijā.
- 178 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka tādējādi minētā 8. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzētā situācija ietver aizturēšanas režīmu, ko dalībvalstis var ieviest, ja tās nolemj īstenot robežprocedūras Direktīvas 2013/32 43. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 237. un 238. punkts).
- 179 Saskaņā ar šo 43. pantu dalībvalstīm ir atļauts “aizturēt” Direktīvas 2013/33 2. panta h) punkta nozīmē starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus, kas ierodas pie to robežām, pirms viņiem atļaut ieceļot savā teritorijā, šajā 43. pantā minētajos apstākļos un lai nodrošinātu šajā pašā 43. pantā paredzēto procedūru efektivitāti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 237. un 239. punkts).
- 180 Līdz ar to, lai gan Ungārija formāli apstrīd, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas procedūras, kas tiek veiktas Reskes un Tompas tranzīta zonās saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J pantu, ir robežprocedūras Direktīvas 2013/32 43. panta izpratnē, šis apstāklis nevar atbrīvot Tiesu no pienākuma ņemt vērā pēdējā minētā panta ievērošanu, pārbaudot Ungārijas tiesiskā regulējuma atbilstību Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunktam, jo neviens cits no šajā tiesību normā uzskaitītajiem iemesliem nevar attaisnot ar šī likuma 80./J panta 5. punktu ieviesto aizturēšanas sistēmu.
- 181 Turpinājumā ir jāuzsver, ka Direktīvas 2013/32 43. panta 2. punktā ir noteikts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas ilgums saskaņā ar šo pantu nekad nevar pārsniegt četras nedēļas no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas datuma Direktīvas 2013/32 6. panta 2. punkta izpratnē, jo šī 43. panta 3. punktā dalībvalstīm ir vienīgi atļauts tajā paredzētajos apstākļos turpināt robežprocedūras, pārsniedzot šo četru nedēļu termiņu, ja un kamēr šie pieteikuma iesniedzēji tiek izmitināti vietās, kas atrodas netālu no šīs robežas vai attiecīgās tranzīta zonas, un tas izslēdz, ka viņu aizturēšana varētu turpināties (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 241.–245. punkts).

- 182 Tomēr ne no vienas atbilstošā Ungārijas tiesiskā regulējuma tiesību normas neizriet, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšana Reskes un Tompas tranzīta zonās būtu ierobežota ar četrām nedēļām no viņu pieteikuma iesniegšanas datuma.
- 183 Turklāt no Direktīvas 2013/32 43. panta 1. punkta izriet, ka aizturēšana, kas balstīta uz šo tiesību normu, ir pamatota tikai ar mērķi ļaut attiecīgajai dalībvalstij, pirms tā atzīst starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja tiesības ieceļot tās teritorijā, pārbaudīt, vai viņa pieteikums nav nepieņemams saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. pantu vai arī tas nav jānoraida kā nepamatots kāda iemesla dēļ, kurš minēts šīs direktīvas 31. panta 8. punktā.
- 184 Taču, kā ir norādīts šī sprieduma 157. punktā, starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem ir jāuzturas Reskes un Tompas tranzīta zonās visu viņu pieteikuma izskatīšanas laiku vai pat, kamēr norisinās tiesvedība par tādu prasību, ar kuru tiek apstrīdēts iespējamais lēmums par pieteikuma noraidīšanu, un nevis tikai tādēļ, lai tiktu pārbaudīts, vai viņu pieteikumi var tikt noraidīti kāda iemesla dēļ, kurš minēts iepriekšējā punktā.
- 185 No tā izriet, ka ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu ieviesto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmu nav ievēroti Direktīvas 2013/32 43. pantā paredzētie nosacījumi, un līdz ar to šajā lietā tā nevar tikt attaisnota, pamatojoties uz Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunktu.
- 186 No iepriekš minētā izriet, ka Likuma par patvērumu 80./J panta 5. punktā ir paredzēts aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus nesaistīti ar Direktīvas 2013/32 43. pantā paredzētajiem nosacījumiem un izsmēļoši uzskaitītajiem gadījumiem, kuros šāda aizturēšana ir atļauta saskaņā ar Direktīvas 2013/33 8. pantu.
- 187 Otrkārt, Komisija Ungārijai pārmet, ka tā nav ievērojusi Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktu, jo “pienācīgs atbalsts” šīs tiesību normas izpratnē, kas ir jāpiešķir starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, Reskes un Tompas tranzīta zonās īstenotajā procedūrā netiek nodrošināts.
- 188 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 2. panta d) punktu “pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas” ir pieteikuma iesniedzējs, kura spēja izmantot tiesības un izpildīt šajā direktīvā paredzētos pienākumus ir ierobežota konkrētu apstākļu dēļ. No šīs direktīvas 29. apsvēruma izriet, ka šādi apstākļi var būt attiecīgās personas vecums, dzimums, seksuālā orientācija, dzimumidentitāte, invaliditātes pastāvēšana, nopietna saslimšana, garīgi traucējumi vai spīdzināšanas, izvarošanas vai citu smagu psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidu radītās sekas.
- 189 Kā izriet no Direktīvas 2013/33 21. un 22. panta, ņemot vērā šo pieteikuma iesniedzēju neaizsargātību, dalībvalstīm visā patvēruma procedūrā ir jāpievērš viņiem īpaša uzmanība, it īpaši attiecībā uz apstākļiem, kādos viņi tiek uzņemti attiecīgās dalībvalsts teritorijā šīs procedūras laikā.
- 190 Konkrētāk, no šīs direktīvas 11. panta izriet, ka, lai gan pieteikumu iesniedzēju, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, aizturēšana principā nav izslēgta, dalībvalstīm, viņus aizturot, ir jāvērs primāras rūpes uz viņu veselības stāvokli, tostarp garīgās veselības stāvokli, un tā ir jānodrošina šo personu regulāra pārraudzība un jāsniedz tām “pienācīgs atbalsts”, ņemot vērā viņu īpašo situāciju.
- 191 No šāda viedokļa raugoties, Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta otrajā daļā ir paredzēts, ka jāpievērš pienācīgu atbalstu, kas ir jāsniedz pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, tiem nevar sniegt saistībā ar robežprocedūru šīs direktīvas 43. panta izpratnē, dalībvalstis nepiemēro vai pārtrauc piemērot šo procedūru.

- 192 Līdz ar to valsts iestādēm pēc individualizētas izvērtēšanas ir jānodrošina, lai saskaņā ar Direktīvas 2013/32 43. pantu aizturot tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kuram ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, viņam netiktu liegts “pienācīgs atbalsts”, uz kuru viņš var atsaukties saistībā ar viņa pieteikuma izskatīšanu.
- 193 Šajā lietā ir jānorāda, kā apgalvo Ungārija, ka vairāku atbilstošu Ungārijas tiesiskā regulējuma normu mērķis ir ņemt vērā visu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta izpratnē, īpašās vajadzības.
- 194 Tādējādi Likuma par patvēruma tiesībām 4. panta 3. punktā ir noteikts, ka iestādēm šī likuma normas ir jāpiemēro pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir nepieciešama īpaša attieksme, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības. Tāpat minētā likuma 29. un 30. pantā ir paredzēts, ka šo pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas nosacījumi ir jānodrošina, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības, un šādas vajadzības ir arī jāņem vērā, ja kompetentā iestāde ierobežo vai liedz izmantot uzņemšanas materiālos nosacījumus.
- 195 No Valdības dekrēta Nr. 301/2007 33. panta 1. un 2. punkta arī izriet, ka patvēruma jomā kompetentajai iestādei ir jānodrošina, lai pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, saņemtu atsevišķu izmitināšanu uzņemšanas centrā, cik vien iespējams, saglabājot viņa ģimenes vienotību. No šī dekrēta 34. panta izriet arī, ka šim pieteikuma iesniedzējam ir tiesības vajadzības gadījumā bez maksas izmantot veselības aprūpes pakalpojumus, tostarp psiholoģisko aprūpi.
- 196 Tomēr Ungārija atzīst, ka kopš Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punkta stāšanās spēkā visiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, izņemot nepilngadīgos bez pavadības, kuri ir jaunāki par 14 gadiem, un tos, kuriem jau ir uzturēšanās atļauja Ungārijas teritorijā vai uz kuriem jau attiecas kāds cits aizturēšanas vai viņu personas brīvības ierobežošanas pasākums, ir pienākums uzturēties Reskes un Tompas tranzīta zonās visu viņu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas laiku un attiecīgā gadījumā – pat, kamēr norisinās tiesvedība par tādu prasību, ar kuru tiek apstrīdēts lēmums par šī pieteikuma noraidīšanu.
- 197 Turklāt ne no vienas no valsts tiesību normām, uz kurām atsaucas Ungārija, neizriet, ka šīs dalībvalsts kompetentajām iestādēm būtu jāpārbauda, vai šāda aizturēšana ir saderīga ar nepieciešamību sniegt “pienācīgu atbalstu” Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta izpratnē šiem neaizsargātajiem pieteikuma iesniedzējiem šajā laikposmā.
- 198 Šāds aizturēšanas režīms nav saderīgs ar prasību ņemt vērā šo kategoriju pieteikumu iesniedzēju īpašās vajadzības, kāda tā izriet no Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta.
- 199 Kā uzsvērts šī sprieduma 191. un 192. punktā, Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta otrā daļa nepieļauj, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, kuram ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, saskaņā ar Direktīvas 2013/32 43. pantu tiek automātiski aizturēts, iepriekš nepārbaudot, vai šī aizturēšana neliedz viņam “pienācīgu atbalstu”, uz kuru viņam ir tiesības. Šādos apstākļos, tā kā, kā tas ir norādīts šī sprieduma 181.–185. punktā, Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā ieviestais aizturēšanas režīms pārsniedz robežas, kādās Direktīvas 2013/32 43. pantā ir atļauta starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšana, no tā vēl jo vairāk izriet, ka šāda aizturēšanas režīma piemērošana visiem pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas, – izņemot nepilngadīgos bez pavadības, kuri ir jaunāki par 14 gadiem, un pieteikuma iesniedzējus, kuriem jau ir uzturēšanās atļauja Ungārijas teritorijā vai uz kuriem jau attiecas kāds cits aizturēšanas vai viņu personas brīvības ierobežošanas pasākums –, nepārlicinoties, vai šo pieteikuma iesniedzēju aizturēšana ir saderīga ar viņu īpašajām vajadzībām, nav uzskatāma par Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktam atbilstošu.

- 200 Treškārt, Komisija Ungārijai pārmet, ka tā nav ievērojusi Direktīvas 2013/33 11. pantu, nosakot, ka visi nepilngadīgie starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji, kas nav nepilngadīgie bez pavadības, kuri ir jaunāki par 14 gadiem, tiek aizturēti Reskes un Tompas tranzīta zonās visu viņu pieteikuma izskatīšanas procedūras laiku.
- 201 Direktīvas 2013/33 11. panta 2. punktā it īpaši ir noteikts, ka nepilngadīgo aizturēšanu izmanto tikai kā galējo līdzekli un pēc tam, kad ir noskaidrots, ka citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot.
- 202 Aizsardzība, kas tādējādi tiek piešķirta konkrēti nepilngadīgajiem, papildina garantijas, kuras vispārīgāk šajā 11. pantā ir atzītas visiem pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir vajadzīgi īpaši uzņemšanas nosacījumi.
- 203 Ungārija neapstrīd, ka visi nepilngadīgie starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēji, izņemot nepilngadīgos bez pavadības, kas ir jaunāki par 14 gadiem, ir spiesti uzturēties vienā no divām Reskes vai Tompas tranzīta zonām līdz viņu pieteikuma izskatīšanas procedūras beigām vai pat attiecīgā gadījumā – līdz brīdim, kad tiks pabeigta tiesvedība tiesā pa prasību, ar kuru tiek apstrīdēts lēmums par šī pieteikuma noraidīšanu, izņemot, ja uz šīm personām jau attiecas kāds cits aizturēšanas vai viņu personas brīvības ierobežošanas pasākums vai tām jau ir uzturēšanās atļauja Ungārijas teritorijā – kas ir nesaderīgi ar īpašajām garantijām, kuras izriet no Direktīvas 2013/33 11. panta 2. punkta.
- 204 Ceturtkārt, Komisija Ungārijai pārmet, ka tā nav ievērojusi Direktīvas 2013/33 9. pantu, jo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšana Reskes un Tompas tranzīta zonās netiek noteikta rakstveidā un neļaujot pieteikuma iesniedzējam uzzināt šīs aizturēšanas pamatā esošos faktiskos un juridiskos iemeslus.
- 205 Saskaņā ar Direktīvas 2013/33 9. panta 2. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvā iestāde, un aizturēšanas rīkojumā arī jānorāda faktiskie un juridiskie iemesli, kas ir tā pamatā.
- 206 Ungārija apgalvo, ka patvēruma jomā kompetentā iestāde visos gadījumos pieņem lēmumu par izmitināšanu attiecīgajā tranzīta zonā kā uzturēšanās vietā, kas noteikta starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam viņa pieteikuma izskatīšanas procedūras laikā.
- 207 Tomēr šis apgalvojums nav pamatots ne ar vienu atsauci uz atbilstošā valsts tiesiskā regulējuma tiesību normu. Turklāt, lai gan ir taisnība, ka saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu kompetentā iestāde patvēruma jomā patvēruma meklētājam kā viņa uzturēšanās vietu nosaka attiecīgo tranzīta zonu, tomēr no šīs tiesību normas neizriet, ka šādam rīkojumam ir jābūt rakstveida aktam, kura pamatojums atbilst Direktīvas 2013/33 9. panta 2. punktā noteiktajām prasībām.
- 208 No tā izriet, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2013/33 9. panta prasības.
- 209 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā, kā arī Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā paredzētos pienākumus.
- 210 Savukārt Komisija nav izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ Ungārija neesot ievērojusi Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktu, jo šajā tiesību normā ir vienīgi definēts “aizturēšanas” jēdziens šīs direktīvas izpratnē.

211 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka ar apstākli, ka Ungārija ir ieviesusi aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās papildus gadījumiem, kad Savienības tiesībās ir atļauts aizturēt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, un neievērojot garantijas, kuras atbilstoši šīm tiesībām ir jāievēro saistībā ar šādu aizturēšanu, nepietiek, lai pierādītu, ka šī dalībvalsts nav transponējusi vai ir nepareizi transponējusi pašu Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktā ietverto jēdziena “aizturēšana” definīciju.

– *Par LESD 72. pantu*

212 Saskaņā ar LESD 72. pantu noteikumi, kas ietverti LESD V sadaļā par drošības, brīvības un tiesiskuma telpu, neiespaido to dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu.

213 Kā izklāstīts šī sprieduma 141. punktā, Ungārija apgalvo, ka ar šo 72. pantu dalībvalstīm ir atļauts atkāpties no Savienības tiesību normām, kas pieņemtas saskaņā ar LESD 78. pantu patvēruma, alternatīvās aizsardzības un pagaidu aizsardzības jomā, ja šo noteikumu ievērošana liegtu dalībvalstīm atbilstoši pārvaldīt ārkārtas situāciju, ko raksturo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju masveida pieplūdums. Konkrētāk, šajā lietā no tā izrietot, ka valsts tiesību normas, kas reglamentē Reskes un Tompas tranzīta zonās īstenotās procedūras, varētu būt atkāpe no Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta un 43. panta.

214 Šajā ziņā ir jāatgādina – lai gan dalībvalstīm ir kompetence noteikt pienācīgus pasākumus, lai uzturētu sabiedrisko kārtību to teritorijā, kā arī lai nodrošinātu to iekšējo un ārējo drošību, no tā tomēr neizriet, ka šādi pasākumi tiek pilnībā izslēgti no Savienības tiesību piemērošanas jomas. Proti, kā Tiesa jau ir nospriedusi, atkāpes, kas ir piemērojamas sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apdraudējuma gadījumos, ir paredzētas tikai LESD 36., 45., 52., 65., 72., 346. un 347. pantā, kas attiecas uz skaidri noteiktiem izņēmuma gadījumiem. No šiem pantiem nevar secināt, ka LESD ir paredzēts vispārējs izņēmums, saskaņā ar kuru no Savienības tiesību piemērošanas jomas tiek izslēgti visi pasākumi, kas veikti sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ. Ja, neraugoties uz Līguma noteikumu īpašajiem nosacījumiem, tiktu atzīts šāds izņēmums, tas varētu apdraudēt Savienības tiesību saistošo raksturu un to vienveidīgu piemērošanu (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārceļšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 143. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

215 Turklāt LESD 72. pantā paredzētā atkāpe – tāpat kā tostarp LESD 346. un 347. pantā paredzētās atkāpes – saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir jāinterpretē šauri. No tā izriet, ka šo 72. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka dalībvalstīm tiek piešķirtas pilnvaras atkāpties no Savienības tiesību normām, tikai atsaucoties vien uz to pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārceļšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 144. un 145. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

216 Sabiedriskās kārtības un valsts drošības uzturēšanas prasību tvērumu neviena dalībvalsts nevar noteikt vienpusēji bez Savienības iestāžu kontroles. Tādējādi dalībvalstij, kura atsauca uz LESD 72. pantu, ir jāpierāda nepieciešamība izmantot šajā pantā paredzēto atkāpi, lai pildītu savus pienākumus likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanas jomā (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārceļšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 146. un 147. punkts).

217 Taču ir jānorāda, pirmkārt, ka saistībā ar šo prasību Ungārija ir tikai vispārīgi atsaukusies uz sabiedriskās kārtības un iekšējās drošības traucējumu riskiem, ko varētu radīt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju masveida pieplūdums, juridiski pietiekami nepierādot, ka tai būtu

- nepieciešams atkāpties konkrēti no Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta un 43. panta, ņemot vērā situāciju, kas tās teritorijā pastāvēja argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2018. gada 8. februārī.
- 218 Tādējādi, lai gan ir taisnība, ka šī dalībvalsts, lai pamatotu savu aizstāvību attiecībā uz pirmo iebildumu, norāda uz lielu skaitu 2018. gadā izdarīto pārkāpumu, kurus tā uzskata par saistītiem ar nelegālo imigrāciju, tomēr tā neprecīzē ietekmi, kāda šiem pārkāpumiem varēja būt uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu tās teritorijā līdz 2018. gada 8. februārim. Ungārija arī neprecīzē, kādēļ, ņemot vērā šādu pārkāpumu skaitu, būtu jāpiemēro atkāpe no Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punkta un 43. panta, lai uzturētu likumību un kārtību un nodrošinātu iekšējo drošību.
- 219 Gluži pretēji, ir jānorāda, ka saskaņā ar pašas šīs dalībvalsts apgalvojumiem lielākā daļa no pārkāpumiem, uz kuriem tā atsaucas, bija saistīti ar nelikumīgu ieceļošanu un uzturēšanos tās teritorijā. Taču Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā ir noteikta tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšana, kuri nav mēģinājuši nelikumīgi ieceļot Ungārijā un kuri, ņemot vērā šo starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusu, nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas nelikumīgi uzturas šīs dalībvalsts teritorijā.
- 220 No tā izriet, ka Ungārija nav pierādījusi, kādā ziņā tās norādītie pārkāpumi radīja nepieciešamību likumības un kārtības uzturēšanas un iekšējās drošības nodrošināšanas nolūkā šī 80./J panta 5. punktā paredzētajā veidā atkāpties no garantijām, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanu un kuras ir noteiktas Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā.
- 221 Otrkārt, ir jāuzsver, ka Savienības likumdevējs ir pienācīgi ņēmis vērā to pienākumu izpildi, kas dalībvalstīm ir saskaņā ar LESD 72. pantu, ļaujot tām saskaņā ar Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunktu aizturēt ikvienu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, ja tas ir nepieciešams valsts drošības vai sabiedriskās kārtības aizsardzībai, kas, kā atgādināts šī sprieduma 172. punktā, tomēr nozīmē, ka ir jākonstatē, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja individuālā uzvedība rada reālus, pašreizējus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē sabiedrības pamatintereses vai attiecīgās dalībvalsts iekšējo vai ārējo drošību.
- 222 Turklāt, kā uzsver Komisija, pieņemot Direktīvas 2013/32 un 2013/33, Savienības likumdevējs arī ir raudzījies, lai tiktu ņemta vērā situācija, kurā dalībvalstij būtu jāsakaras ar ļoti ievērojamu starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaita pieaugumu.
- 223 Tā it īpaši Direktīvas 2013/33 10. panta 1. punktā un 18. panta 9. punktā ir atļauts daļēji atkāpties no šīs direktīvas tiesību normām, ja ir izsmeltas izvietojšanas iespējas aizturēšanas telpās vai izmitināšanas iespējas uzņemšanas centros.
- 224 Jānorāda arī, ka Direktīvas 2013/32 43. panta 3. punkts ļauj liela skaita starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pieplūduma gadījumā uz dalībvalsts robežām vai tās tranzīta zonās turpināt šajā 43. pantā paredzētās robežprocedūras pēc tā 2. punktā paredzētā četru nedēļu termiņa beigām, ierobežojot šo pieteikuma iesniedzēju pārvietošanās brīvību, to aprobežojot ar zonu, kas atrodas netālu no tās robežas vai tranzīta zonām, atbilstoši Direktīvas 2013/33 7. pantam (šajā nozīmē skat. spriedumu 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 247. punkts).
- 225 No tā izriet, ka saistībā ar šo prasību Ungārija nevar pamatoti atsaukties uz LESD 72. pantu, lai attaisnotu Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā paredzēto pienākumu neizpildi.

226 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā, kā arī Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā paredzētos pienākumus, ieviešot vispārēju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās, neievērojot šajās tiesību normās paredzētās garantijas.

Par ceturto iebildumu, kas attiecas uz to trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi

Lietas dalībnieku argumenti

- 227 Komisija Ungārijai pārmet, ka tā saskaņā ar Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktu ir atļāvusi masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā trešo valstu valstspiederīgos, kas nelikumīgi uzturas tās teritorijā, piespiedu kārtā pārvietot uz zemes joslu – kurā nav nekādas infrastruktūras – starp Ungārijas teritorijā esošu robežas nožogojumu un pašu Serbijas un Ungārijas robežu, neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā noteiktās procedūras un garantijas.
- 228 Pirmkārt, Komisija norāda, ka Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punkts aizstāj šī likuma 5. panta 1.a punktu, ja tiek izsludināta masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācija, un tas attiecas uz visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas Ungārijas teritorijā. Līdz ar to Ungārija nevarot pamatoties uz Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto izņēmumu no tās piemērošanas jomas.
- 229 Otrkārt, trešās valsts valstspiederīgajam – pat ja viņš nav ticis aizvests līdz robežai kā tādai –, kurš ir pavadīts līdz šaurajai robežas joslai Ungārijas teritorijā, kurā nav pieejama neviena infrastruktūra un no kuras nav iespējams doties uz pārējo Ungārijas teritoriju, izņemot Reskes un Tompas tranzīta zonas, praksē nebūtu citas izvēles kā vien atstāt šo teritoriju, ņemot vērā to, cik ilgi jāgaida, lai iekļūtu kādā no šīm tranzīta zonām.
- 230 Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktā paredzētais pasākums tādējādi atbilstot “izraidīšanas” jēdzienam, kā tas ir definēts Direktīvas 2008/115 3. panta 5. punktā, pat ja fiziska izvešana varētu netikt pabeigta ārpus attiecīgās dalībvalsts teritorijas.
- 231 Trešo valstu valstspiederīgo, kas uzturas nelikumīgi, izraidīšana tomēr notiekot, attiecībā uz viņiem nepieņemot atgriešanas lēmumu, bez izvēršanas, neņemot vērā bērna intereses, attiecīgās personas ģimenes dzīvi un veselības stāvokli un neievērojot neizraidīšanas principu. Netiek sniegts nekāds rakstveida pamatojums, un, nepastāvot atgriešanas lēmumam, attiecīgajai personai nav nekādu tiesību aizsardzības līdzekļu.
- 232 Treškārt, Komisija uzskata, ka šāda būtiska, vispārēja un ilgstoša atkāpšanās no Direktīvas 2008/115 noteikumiem nevar tikt pamatota ar LESD 72. pantu. Turklāt Savienības likumdevējs esot ievērojis šo primāro tiesību normu, Direktīvas 2008/115 18. pantā paredzot īpašus noteikumus, kas ir piemērojami ārkārtas situācijām, kuras izraisa ārkārtīgi liels skaits trešo valstu valstspiederīgo, kuriem ir atgriešanās pienākums.
- 233 Pirmkārt, Ungārija apgalvo, ka uz Valsts robežas likuma 5. panta 1.a punktu attiecas Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētā atkāpe. Attiecībā uz šī paša likuma 5. panta 1.b punktu šī dalībvalsts apgalvo, ka to var piemērot tikai masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā, lai uzturētu sabiedrisko kārtību un iekšējo drošību.

- 234 Ar LESD 72. pantu, lasot to kopā ar LES 4. panta 2. punktu, dalībvalstīm esot atļauts pieņemt un piemērot noteikumus par sabiedriskās kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu, ar kuriem tiek izdarīta atkāpe no Savienības tiesību normām. Šajā ziņā tiesību normas, kas paredzētas atvasinātajās tiesībās, lai pārvaldītu masveida imigrācijas izraisītas krīzes situācijas, esot izrādījušās nepietiekamas pašas Komisijas ieskatā, kura no tā esot izdarījusi secinājumus, 2016. gadā piedāvājot būtisku reformu attiecībā uz Direktīvu 2013/32 un Direktīvu 2008/115.
- 235 Tādā krīzes situācijā, kāda pastāv Ungārijā, Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punkts līdz ar to varētu veidot atkāpi no Direktīvas 2008/115 tiesību normām, kuras, Komisijas ieskatā, šī dalībvalsts ir pārkāpusi.
- 236 Otrkārt, Ungārija apgalvo, ka katrā ziņā saskaņā ar šī 5. panta 1.b punktu policijas dienesti ir tiesīgi trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas un ir aizturēti Ungārijas teritorijā, likt šķērsot nevis Serbijas un Ungārijas robežu, bet gan vienīgi doties otrpus robežas nožogojumam, kas atrodas Ungārijas teritorijā, mazliet atstāt statuso no šīs robežas, kaut arī zemes joslā, kas atdala šo nožogojumu no pašas robežas, nepastāv nekāda infrastruktūra. Līdz ar to trešo valstu valstspiederīgie netiekot izraidīti uz Serbiju. Tā kā nenotiek faktiskā atgriešana, Direktīvas 2008/115 piemērošana pēc definīcijas ir izslēgta, jo dalībvalsts nevar izpildīt izraidīšanas pasākumu savā pašas teritorijā.
- 237 Saskaņā ar Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktu veiktās pārvešanas mērķis patiesībā esot ļaut šiem valstspiederīgajiem pēc iespējas ātrāk iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu Reskes un Tompas tranzīta zonās.
- 238 Turklāt Savienības tiesībās neesot norādīta ne vieta, kurā būtu jānogādā personas, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ne arī noteikts pienākums piedāvāt šīm personām jebkādu aprūpi.
- 239 Treškārt, Ungārija uzsver, ka praksē piemērojot policijas pasākumus, kas pieņemti, pamatojoties uz Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktu, veids, kādā attiecas pret trešo valstu valstspiederīgajiem, atbilstot Direktīvas 2008/115 3. panta 5. punktā paredzētajām prasībām.
- 240 Vispārējās garantijas attiecībā uz policijas pasākumiem, tostarp samērīguma prasība, esot noteiktas *Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény* (1994. gada Likums Nr. XXXIV par policiju) (*Magyar Közlöny 1994/41*). Turklāt personai, kurai piemēroti piespiedu pasākumi, esot tiesības iesniegt pārsūdzību saskaņā ar šī likuma 92. pantu. Visbeidzot, minētā likuma 33. pantā esot detalizēti definētas prasības, kas ir jāievēro policijas pasākumā, kurš tiek veikts saskaņā ar Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktu.

Tiesas vērtējums

- 241 Ar ceturto iebildumu Komisija būtībā pārmet Ungārijai, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā paredzētos pienākumus, ļaujot – neievērojot šajās tiesību normās paredzētās procedūras un garantijas – trešo valstu valstspiederīgos, kuri Ungārijas teritorijā uzturas nelikumīgi un ir tajā aizturēti, piespiedu kārtā nogādāt otrpus robežas nožogojumam, kas tās teritorijā uzcelts dažus metrus no Serbijas un Ungārijas robežas.
- 242 Šajā ziņā, pirmkārt, jāuzsver, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. panta 1. punktu šī direktīva principā attiecas uz visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.
- 243 Jēdziens “nelikumīga uzturēšanās” šīs direktīvas 3. panta 2. punktā ir definēts kā tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti Šengenas Robežu kodeksa 6. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī. No šīs definīcijas izriet, ka jebkurš trešās valsts

valstspiederīgais, kurš atrodas dalībvalsts teritorijā, neatbildams iebraukšanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās prasībām tādēļ vien “nelikumīgi uzturas” tajā, un uzturēšanās faktam nav piemērojams minimālā laika vai palikšanas šajā teritorijā nodoma nosacījums (spriedums, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, 48. punkts).

- 244 Šajā lietā netiek apstrīdēts, ka Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punkts ļauj noteikt piespiedu pārvietošanas otrpus robežas nožogojumam pasākumu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri Ungārijas teritorijā uzturas nelikumīgi Direktīvas 2008/115 3. panta 2. punkta izpratnē, izņemot, ja šie valstspiederīgie tiek turēti aizdomās par pārkāpuma izdarīšanu.
- 245 Otrkārt, ir jānorāda, ka šīs direktīvas 2. panta 2. punktā ir uzskaitīti iemesli, kuru dēļ dalībvalstis var nolemt izslēgt no minētās direktīvas piemērošanas jomas trešās valsts valstspiederīgo, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi šī 3. panta 2. punkta izpratnē.
- 246 Tomēr netiek apstrīdēts, ka Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punkta piemērošanas joma nav ierobežota ar to trešo valstu valstspiederīgo kategorijām, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi un attiecībā uz kuriem Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punktā dalībvalstīm ir atļauts atkāpties no šīs direktīvas. Turklāt Ungārija neapgalvo, ka uz šo 5. panta 1.b punktu attiektos kāda no šī 2. panta 2. punktā paredzētajām atkāpēm.
- 247 Treškārt, tiklīdz trešās valsts valstspiederīgais ietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā, viņam ir piemērojami tajā paredzētie kopējie standarti un procedūras attiecībā uz viņa izraidīšanu, kamēr viņa uzturēšanās attiecīgā gadījumā nav tikusi padarīta par likumīgu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, 61. punkts, kā arī 2019. gada 19. marts, *Arib* u.c., C-444/17, EU:C:2019:220, 39. punkts).
- 248 Atbilstoši šiem standartiem un procedūrām šādam trešās valsts valstspiederīgajam ir piemērojama atgriešanas procedūra, kuras norises posmu kārtībai ir jāatbilst to pasākumu gradācijai, kas ir jāveic, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, kuram principā attiecībā uz viņu ir jābūt pieņemtam, lai viņu repatriētu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņa pamattiesības, kā arī cieņu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, 62. punkts, kā arī 2018. gada 8. maijs *K.A.* u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 100. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 249 Tādējādi, tiklīdz ir konstatēts, ka uzturēšanās ir nelikumīga, kompetentajām valsts iestādēm saskaņā ar Direktīvas 2008/115 6. panta 1. punktu un neskarot tās 6. panta 2.–5. punktā paredzētos izņēmumus ir jāpieņem atgriešanas lēmums (spriedums, 2014. gada 11. decembris, *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 250 No Direktīvas 2008/115 6. apsvēruma izriet arī, ka šis atgriešanas lēmums ir jāpieņem, ievērojot taisnīgu un pārskatāmu procedūru. Konkrētāk, piemērojot šīs direktīvas 5. pantu, ja kompetentā valsts iestāde plāno pieņemt atgriešanas lēmumu, tai, pirmkārt, ir jāievēro neizraidīšanas princips un pienācīgi jāņem vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā bērna intereses, ģimenes dzīve un veselības stāvoklis, un, otrkārt, šajā ziņā jāuzklausā ieinteresētā persona (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, *K.A.* u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 101.–103. punkts).
- 251 Turklāt Direktīvā 2008/115 ir noteiktas formas prasības, kas piemērojamas atgriešanas lēmumiem. Saskaņā ar tās 12. panta 1. punktu šie lēmumi ir jāpieņem rakstveidā un tajos ir jāietver pamatojums. Turklāt tās 13. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums ieviest efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus pret šiem lēmumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 5. novembris, *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, 40. punkts).

- 252 Tiklīdz atgriešanas lēmums ir pieņemts, trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru tas attiecas, saskaņā ar minētās direktīvas 7. pantu principā vēl ir jādod zināms laiks, lai brīvprātīgi atstātu attiecīgās dalībvalsts teritoriju. Piespiedu izraidīšana notiek tikai kā galīgais līdzeklis saskaņā ar šīs pašas direktīvas 8. pantu, ievērojot tās 9. pantu, kurā dalībvalstīm ir noteikts pienākums atlikt izraidīšanu tajā noteiktajos gadījumos.
- 253 No tā izriet, ka, neskarot Direktīvas 2008/115 6. panta 2.–5. punktā paredzētos izņēmumus, dalībvalstīm ir jāpieņem atgriešanas lēmums par trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas to teritorijā un ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, ievērojot tajā noteiktās materiālās un procesuālās garantijas, pirms vajadzības gadījumā tiek veikta viņu izraidīšana.
- 254 Šajā lietā, pirmkārt, ir jānorāda, ka Ungārija neapstrīd, ka saskaņā ar Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punktu trešo valstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas tās teritorijā, var piespiedu kārtā pārvietot otrpus robežas nožogojumam, iepriekš neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā paredzētās procedūras un garantijas. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Ungārijas norādītās un šā sprieduma 240. punktā aprakstītās garantijas attiecībā uz policijas dienestu iesaistīšanos acīmredzami nevar tikt uzskatītas par tādām, kas atbilstu Direktīvā 2008/115 paredzētajām garantijām.
- 255 Otrkārt, pretēji Ungārijas apgalvotajam, trešās valsts valstspiederīgā, kurš dalībvalstī uzturas nelikumīgi, piespiedu pārvietošana otrpus tās teritorijā uzceltajam robežas nožogojumam ir jāpielīdzina izraidīšanai no šīs teritorijas.
- 256 Lai gan ir taisnība, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 5. punktu izraidīšana ir fiziska izvešana ārpus dalībvalsts, izpildot atgriešanās pienākumu, tomēr garantijas, kas attiecas uz šajā direktīvā paredzētajām atgriešanas un izraidīšanas procedūrām, zaudētu savu lietderīgo iedarbību, ja dalībvalsts varētu no tām atteikties, veicot trešās valsts valstspiederīgā piespiedu pārvietošanu, kas praksē ir līdzvērtīga viņa fiziskai izvešanai no tās teritorijas.
- 257 Ungārija atzīst, ka telpa starp pierobežas nožogojumu, otrpus kuram trešo valstu valstspiederīgos, kas uzturas nelikumīgi, var nogādāt piespiedu kārtā, un Serbijas un Ungārijas robežu, ir vienīgi šaura zemes josla bez jebkādas infrastruktūras. Pēc tam, kad Ungārijas policijas iestādes trešās valsts valstspiederīgo ir nogādājušas uz šo šauru zemes joslu, viņam tādējādi nav citas izvēles kā vien atstāt Ungārijas teritoriju un doties uz Serbiju, lai varētu nodrošināt sev mājokli un pārtiku.
- 258 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pretēji Ungārijas apgalvotajam šim valstspiederīgajam nav faktiskas iespējas no šīs zemes joslas iekļūt Reskes vai Tompas tranzīta zonā, lai tur sagatavotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu.
- 259 Kā norādīts šī sprieduma 128. punktā, vismaz līdz Ungārijai Komisijas nosūtītajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām pastāvēja Ungārijas iestāžu pastāvīga un vispārēja prakse krasi samazināt piekļuvi šīm tranzīta zonām, kas trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas valstī un piespiedu kārtā ir nogādāts otrpus robežas nožogojumam, iespēju drīz iekļūt kādā no šīm tranzīta zonām padarīja pilnībā iluzoru.
- 260 Turklāt Eiropas Padomes ģenerālsēkretāra īpašais pārstāvis migrācijas un bēgļu jautājumos un Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai savos Komisijas prasības pieteikumam pievienotajos ziņojumos būtībā bija nonākuši pie tāda paša secinājuma.
- 261 Visbeidzot, ir jānorāda Ungārijas argumentācija, saskaņā ar kuru Valsts robežas likuma 5. panta 1.b punkts esot pamatots ar LESD 72. pantu, lasot to kopā ar LES 4. panta 2. punktu, šī sprieduma 216. un 217. punktā izklāstītajiem analogisku iemeslu dēļ, jo šī dalībvalsts šajā ziņā vienīgi vispārīgi atsauca uz sabiedriskās kārtības un valsts drošības apdraudējuma risku, juridiski pietiekami

- nepierādot, ka, ņemot vērā situāciju tās teritorijā 2018. gada 8. februārī, tai bija nepieciešams atkāpties konkrēti no Direktīvas 2008/115 (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Stadt Frankfurt am Main*, C-18/19, EU:C:2020:511, 27.–29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 262 Konkrētāk, runājot par LES 4. panta 2. punktu, Ungārija nav pierādījusi, ka, ņemot vērā šo situāciju, tādu šajā tiesību normā paredzēto būtisko valsts funkciju kā valsts drošības aizsardzība efektīva saglabāšana varēja tikt nodrošināta tikai, atkāpjoties no Direktīvas 2008/115 (pēc analogijas skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārceļšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 170. punkts).
- 263 Tāpat ir jānorāda, ka, pieņemot it īpaši Direktīvas 2008/115 6. panta 2. punktu, 7. panta 4. punktu, 11. panta 2. un 3. punktu, kā arī 12. panta 1. punkta otro daļu, Savienības likumdevējs ir pienācīgi ņēmis vērā dalībvalstu pienākumu izpildi saskaņā ar LESD 72. pantu. Šīs tiesību normas ļauj šīm valstīm atkāpties no vairākiem šajā direktīvā paredzētiem noteikumiem, ja tas ir nepieciešams sabiedriskās kārtības vai sabiedriskās vai valsts drošības aizsardzībai.
- 264 Turklāt, kā norāda Komisija, Direktīvas 2008/115 18. pants, uz kuru Ungārija nav atsaukusies, ir tieši veltīts ārkārtas situācijām, ar kurām dalībvalstij var nākties saskarties, ja ārkārtīgi liels skaits trešo valstu valstspiederīgo, uz kuriem attiecas atgriešanās pienākums, rada smagu un neparedzētu slogu tās aizturēšanas centru kapacitātei vai tās administratīvajam un tiesu personālam. Saskaņā ar šo 18. pantu dalībvalstis, kurām ir jāaskaras ar šādu situāciju, var atkāpties no atsevišķiem noteikumiem par to trešo valstu valstspiederīgo aizturēšanu un tās turpināšanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, tomēr nepārkāpjot savu vispārējo pienākumu veikt visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu tām no Direktīvas 2008/115 izrietošo pienākumu ievērošanu.
- 265 Visbeidzot, pretēji Ungārijas apgalvotajam, ar to vien, ka ir paredzēta Direktīvas 2008/115 pārskatīšana, nepietiek, lai pierādītu, ka šīs direktīvas pašlaik spēkā esošajās tiesību normās nav pienācīgi ņemta vērā dalībvalstu atbildība LESD 72. pantā paredzētajās jomās.
- 266 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, atļaujot izraidīt visus trešo valstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas valsts teritorijā, izņemot tos, kuri tiek turēti aizdomās par pārkāpuma izdarīšanu, neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā paredzētās procedūras un garantijas, Ungārija nav izpildījusi šajās tiesību normās paredzētos pienākumus.

Par piekto iebildumu, kas attiecas uz tiesībām palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā

Lietas dalībnieku argumenti

- 267 Komisija uzskata, pirmkārt, ka Ungārija nav pareizi transponējusi Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikumam ir garantētas tiesības palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā, gaidot, kamēr noslēgsies tiesvedība prasībā par lēmumu, ar kuru pirmajā instancē ir noraidīts viņa pieteikums.
- 268 Šajā ziņā tā norāda, ka saskaņā ar Ungārijas tiesībām prasības celšanai par administratīvu lēmumu principā nav apturošas iedarbības, jo Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pantā ir paredzēta vienīgi iespēja tiesai izdot rīkojumu par šādu iedarbību ar zināmiem nosacījumiem.
- 269 Savukārt Likumā par patvēruma tiesībām kā *lex specialis* ir noteiktas normas administratīvās tiesvedības jomā, kas ir piemērojamas lēmumu patvēruma jomā pārbaudei. Ar Likumu par masveida imigrācijas pārvaldību, kas stājās spēkā 2015. gada 1. augustā, esot atceltas tās Likuma par patvēruma

tiesībām normas, kuras skaidri garantē, ka prasībām, kas celtas par lēmumiem, ar kuriem noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, ir apturoša iedarbība. Šī atcelšana esot spēkā pat tad, ja nepastāv masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija.

- 270 Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā pieteikuma iesniedzējam patiešām ir atzītas uzturēšanās tiesības. Tomēr šajā tiesību normā šādas tiesības ir pakļautas papildu nosacījumiem, kas nav precīzi izklāstīti. Turklāt Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā, kas ir piemērojams masveida imigrācijas izraisītā krīzes situācijā, nav arī nodrošināta pienācīga Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punkta transponēšana. Ar šo 80./J panta 5. punktu noteiktā uzturēšanās tranzīta zonā būtu jākvalificē kā aizturēšana, un tā neatbilst šīs direktīvas 46. panta prasībām.
- 271 Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktā paredzēto to lēmumu pārbaudi tiesā, ar kuriem patvēruma pieteikumi ir noraidīti kā nepieņemami, Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punktā ir paredzēts, ka pārsūdzības iesniegšanai principā nav apturošas iedarbības, un tas nav saderīgi ar Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktā paredzēto noteikumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir vai nu jāgarantē automātiska apturoša iedarbība pārsūdzībām, vai arī jānodrošina, ka tiesa pieņem lēmumu par šādu apturošu iedarbību.
- 272 Turklāt Likumā par patvēruma tiesībām nav skaidri precizēts, vai Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pants ir piemērojams tiesvedībām, kas ietilpst Likuma par patvēruma tiesībām piemērošanas jomā.
- 273 Treškārt, attiecībā uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktā minētajiem gadījumiem, kuriem ir piemērojams šīs direktīvas 46. panta 5. punktā paredzētais noteikums, Komisija atzīst, ka tie ir paredzēti Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta e) apakšpunktā un 7. punkta h) apakšpunktā un ka šī likuma 53. panta 6. punktā ir paredzēts, ka prasības pieteikuma iesniegšana šī lēmuma piemērošanas jomā neaptur apstrīdētā lēmuma izpildi, izņemot lēmumus patvēruma jomā, kas pieņemti, piemērojot šā likuma 51. panta 2. punkta e) apakšpunkta un 7. punkta h) apakšpunktu.
- 274 Tomēr Likumā par patvēruma tiesībām neesot skaidri paredzēts, ka prasības pieteikuma iesniegšanai, lai apstrīdētu lēmumus, kas pieņemti, pamatojoties uz minēto 51. panta 2. punkta e) apakšpunktu un 7. punkta h) apakšpunktu, ir apturoša iedarbība. Tikai *a contrario* argumentācija ļautu secināt, ka būtu piemērojams kāds cits noteikums, kas nav noteikums par apturošas iedarbības neesamību. Katrā ziņā Likuma par patvēruma tiesībām tekstā neesot precizēts, vai šis atšķirīgais noteikums nozīmē automātisku apturošu iedarbību, kā to prasa Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punkts un 6. punkta a) un b) apakšpunkts.
- 275 Ungārija atbild, ka tās tiesiskais regulējums pienācīgi nodrošina starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju iespēju palikt tās teritorijā atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. pantam, pat ja šis pants nav transponēts tās valsts tiesībās vārdā vārdā.
- 276 Pirmkārt, Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punktā esot paredzēts, ka pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uzturēties Ungārijas teritorijā saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem. Šīs tiesības jānodrošina ikvienam patvēruma meklētājam, uz kuru attiecas patvēruma procedūra, kas saskaņā ar minētā likuma 35. panta 1. punktu nozīmē, ka viņam tās tiek nodrošinātas līdz brīdim, kad tiek paziņots lēmums, kurš pieņemts patvēruma procedūras beigās, un šis lēmums attiecīgā gadījumā atbilst tiesas nolēmumam, kas pieņemts pēc tādas prasības izskatīšanas, ar kuru tiek apstrīdēts lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu.
- 277 Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punktā ietvertā atsauce uz likumā paredzētajiem nosacījumiem nozīmējot, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir jāatbilst likumā noteiktajam patvēruma meklētāja statusam. Cits nosacījums varētu būt pieteikuma iesniedzēja pienākums dzīvot patvēruma

jomā kompetentās iestādes norādītajā vietā. Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā esot paredzēts šāda veida noteikums. Visbeidzot, šo nosacījumu mērķis esot arī izslēgt no iespējas iegūt uzturēšanās tiesības tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kurš iesniedz atkārtotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atbilstoši šī likuma 80./K panta 11. punktam.

- 278 Turklāt saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu, ja tiek izsludināta masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uzturēties attiecīgajā tranzīta zonā un līdz ar to Ungārijas teritorijā līdz galīgā lēmuma paziņošanai saskaņā ar šī likuma 80./J panta 2. punktu.
- 279 Otrkārt, runājot par Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktā minētajiem gadījumiem, pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pantu var lūgt tūlītēju tiesību aizsardzību tiesā, kas varētu izpausties kā apturošas iedarbības noteikšana un līdz ar to iespēja palikt Ungārijas teritorijā.
- 280 Treškārt, uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktā paredzētajiem gadījumiem, kuriem ir piemērojams 46. panta 5. punkts, attiecas Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta e) apakšpunkts un 7. punkta h) apakšpunkts, jo abos šajos gadījumos ir *ipso jure* nodrošinātas tiesības palikt Ungārijas teritorijā.

Tiesas vērtējums

- 281 Ar piekto iebildumu Komisija Ungārijai būtībā pārmet, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 46. panta 5. un 6. punktā paredzētos pienākumus, jo šī dalībvalsts šajās tiesību normās paredzētajos apstākļos negarantē starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesības palikt tās teritorijā, kamēr noslēgsies tiesvedība prasībā par lēmumu, ar kuru pirmajā instancē ir noraidīts viņa pieteikums.

– Par piektā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu

- 282 Pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, neskarot šīs direktīvas 41. panta 1. punktā un 46. panta 6. punktā paredzētos gadījumus, ir tiesības palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā līdz tā termiņa beigām, kas paredzēts viņu tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību attiecībā uz šī 46. panta 1. punktā minētajiem lēmumiem īstenošanai un, ja šīs tiesības ir izmantotas paredzētajā termiņā – kamēr noslēdzas tiesību aizsardzības procedūra.
- 283 Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 2. panta p) punktu frāze “palikt dalībvalstī” norāda uz palikšanu tās dalībvalsts teritorijā – tostarp pie robežas vai tranzīta zonā –, kurā starptautiskās aizsardzības pieteikums ir sagatavots vai tiek izskatīts.
- 284 Otrkārt, ir jāuzsver, ka trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kura starptautiskās aizsardzības pieteikumu pirmajā instancē ir noraidījusi atbildīgā iestāde, saskaņā ar Direktīvas 2013/33 3. panta 1. punktu, lasot to kopā ar tās 2. panta b) punktu, turpina baudīt tiesības uz šajā direktīvā paredzētajiem uzņemšanas nosacījumiem, kamēr viņam ir atļauts uzturēties [attiecīgās valsts] teritorijā saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. pantu, lai apstrīdētu šādu noraidošu lēmumu.
- 285 Direktīvas 2013/33 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz šajā direktīvā paredzētajiem uzņemšanas nosacījumiem, kamēr viņam ir atļauts palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā kā pieteikuma iesniedzējam, un saskaņā ar minētās direktīvas 2. panta b) punktu trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks ir jāuzskata par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju šīs pašas direktīvas izpratnē, kamēr nav pieņemts galīgais lēmums par viņa pieteikumu.

- 286 Ņemot vērā ciešo saikni, kāda pastāv starp Direktīvas 2013/32 un Direktīvas 2013/33 piemērošanas jomām, saistībā ar Direktīvas 2013/33 2. panta b) punktu ir jāizmanto tāda pati galīgā lēmuma definīcija kā tā, kas Direktīvas 2013/32 2. panta e) punktā ir izmantota, lai noteiktu šīs pēdējās minētās direktīvas piemērošanas jomu, proti, tas ir jebkurš lēmums par to, vai attiecīgajai personai tiek piešķirts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss un kas vairs nevar tikt pārsūdzēts atbilstīgi šīs direktīvas V nodaļai, neatkarīgi no tā, vai šāda pārsūdzība paredz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja palikšanu attiecīgajā dalībvalstī līdz tās iznākumam.
- 287 No tā izriet, pirmkārt, ka, lai gan Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, kurš ietilpst tās piemērošanas jomā, vienīgi ir piešķirtas tiesības uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā, šo tiesību esamība tomēr ir nostiprināta bez nosacījumiem, neskarot šīs direktīvas 41. panta 1. punktā un 46. panta 6. punktā paredzētos izņēmumus, un, otrkārt, ka dalībvalsts var noteikt šādu tiesību īstenošanas kārtību tikai tiktāl, cik tā ir atbilstoša Direktīvai 2013/32 un Direktīvai 2013/33.
- 288 Treškārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru direktīvas noteikumi ir jāīsteno ar neapstrīdami saistošu spēku un ar prasīto specifiskumu, precizitāti un skaidrību, lai izpildītu tiesiskās drošības prasības, kas prasa, lai gadījumā, ja ar šo direktīvu privātpersonām ir paredzēts piešķirt tiesības, šo tiesību ieguvējiem būtu zināms viņiem piešķirto tiesību apjoms (spriedumi, 1999. gada 8. jūlijs, Komisija/Francijs, C-354/98, EU:C:1999:386, 11. punkts; 2006. gada 14. marts, Komisija/Francijs, C-177/04, EU:C:2006:173, 48. punkts, un 2018. gada 4. oktobris, Komisija/Spānija, C-599/17, nav publicēts, EU:C:2018:813, 19. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 289 No tā izriet, ka tad, ja dalībvalsts nolemj noteikt Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā paredzēto tiesību palikt tās teritorijā īstenošanas kārtību, tā ir jānosaka pietiekami skaidri un precīzi, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs varētu zināt precīzu šo tiesību apjomu un lai varētu novērtēt, vai šāda kārtība ir saderīga it īpaši ar Direktīvām 2013/32 un 2013/33.
- 290 Ņemot vērā šos apsvērumus, šajā lietā ir jānorāda, pirmkārt, ka netiek apstrīdēts, ka tad, ja ir izsludināta masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā, atkāpjoties no šī likuma 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta, ir noteikts, ka pieteikuma iesniedzējiem ir jāuzturas Reskes un Tompas tranzīta zonās, kamēr noslēgsies tiesvedība prasībā par patvēruma jomā kompetentās iestādes lēmumu, ar kuru viņu pieteikums ir noraidīts.
- 291 Tādējādi šī 80./J panta 5. punktā ir garantēts, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uzturēties Ungārijas teritorijā, kamēr tiek izskatīta prasība tiesā par lēmumu, ar kuru ir noraidīts viņu pieteikums. Tomēr, kā norādīts šī sprieduma 226. punktā, uz viņiem šajā laikposmā attiecas vispārējās aizturēšanas sistēma šajās tranzīta zonās, kas nav saderīga ar tiesībām, kuras viņiem ir atzītas Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā, kā arī Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā.
- 292 Šajā ziņā, ņemot vērā attiecīgo situāciju saistībā ar šī iebilduma izskatīšanu, it īpaši ir jānorāda, ka neviens no Direktīvas 2013/33 8. panta 3. punkta pirmajā daļā uzskaitītajiem aizturēšanas iemesliem neparedz tādu gadījumu, kad starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pieteikumu pirmajā instancē ir noraidījusi atbildīgā iestāde un viņa rīcībā vēl ir laiks prasības celšanai par šo lēmumu vai viņš ir cēlis šādu prasību.
- 293 Kā izriet no šī sprieduma 287. punkta, dalībvalsts nevar noteikt tādu Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā garantēto tiesību palikt tās teritorijā īstenošanas kārtību, ar kuru tiek pārkāptas Direktīvās 2013/32 un 2013/33 garantētās starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesības.

- 294 No tā izriet, ka masveida imigrācijas izraisītas krīzes situācijas izsludināšanas gadījumā ļaujot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuru pieteikumu pirmajā instancē atbildīgā iestāde ir noraidījusi, palikt tās teritorijā tikai ar nosacījumu, ka viņi tiek aizturēti pretēji Direktīvām 2013/32 un 2013/33, Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.
- 295 Otrkārt, netiek apstrīdēts, ka tad, ja nav izsludināta nekāda masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā – kas nav atcelts ar 2017. gada Likumu Nr. XX – ir paredzēts, ka patvēruma meklētājam ir tiesības uzturēties Ungārijas teritorijā atbilstoši šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem, ņemot vērā, ka saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 35. panta 1. punktu šādas tiesības pastāv līdz brīdim, kad tiek paziņots patvēruma procedūras iznākumā pieņemtais lēmums, kas vairs nav pārsūdzams.
- 296 Tomēr Komisija uzskata, ka šajā tiesiskajā regulējumā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam nav garantētas tiesības palikt Ungārijas teritorijā atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā paredzētajiem nosacījumiem, jo šīs tiesības Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punktā ir pakļautas nosacījumiem, kuri nav sīkāk definēti.
- 297 Ungārija savos procesuālajos rakstos un tiesas sēdē uzsvēra, ka nosacījumi, uz kuriem ir atsauce šajā 5. panta 1. punktā, ir, pirmām kārtām, prasība, lai ieinteresētā persona atbilstu likumā noteiktajam pieteikuma iesniedzēja statusam un turklāt ievērotu tai attiecīgā gadījumā noteikto pienākumu dzīvot noteiktā vietā, kas saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktu var būt Reskes vai Tompas tranzīta zonas, ja ir izsludināta masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija. Otrām kārtām, šī dalībvalsts uzskata, ka šo nosacījumu mērķis ir arī saskaņā ar šī likuma 80./K panta 11. punktu liegt tiesības palikt Ungārijas teritorijā pieteikuma iesniedzējam, kurš ir iesniedzis jaunu patvēruma pieteikumu, lai gan attiecībā uz viņa iepriekšējo pieteikumu ir pieņemts galīgs lēmums par [procedūras] izbeigšanu vai pieteikuma noraidīšanu.
- 298 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/33 7. pantu dalībvalstis ar zināmiem nosacījumiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem var noteikt dzīvesvietu, tostarp pēc tam, kad atbildīgā iestāde pirmajā instancē ir noraidījusi viņu pieteikumu. Līdz ar to nevar atzīt, ka tas, ka tiesības palikt dalībvalsts teritorijā ir pakļautas šāda nosacījuma par dzīvesvietu ievērošanai – ciktāl ar šo nosacījumu tiek ievērotas Direktīvas 2013/33 7. pantā paredzētās garantijas – būtu pretrunā Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktam. Tomēr jānorāda, ka Ungārija nav identificējusi Likuma par patvēruma tiesībām normu, kurā būtu ietverts tieši šis nosacījums.
- 299 Otrkārt, ir jānorāda, ka Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punkts un 80./K panta 11. punkts ir piemērojami tikai tad, ja ir izsludināta masveida imigrācijas izraisīta krīzes situācija, un, kā Ungārija atzina tiesas sēdē, šādā gadījumā Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punkta a) apakšpunkts nav piemērojams. Līdz ar to šī dalībvalsts nevar, nenonākot pretrunās, apgalvot, ka Likuma par patvēruma tiesībām 80./J panta 5. punktā un 80./K panta 11. punktā ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem ir piemērojams šī likuma 5. panta 1. punkts.
- 300 Treškārt, visbeidzot ir jānorāda, ka nosacījums, saskaņā ar kuru ir jāievēro likumā noteiktais starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statuss, kuram saskaņā ar Ungārijas pašas apgalvojumiem ir pakārtotas arī uzturēšanās tiesības, kas izriet no Likuma par patvēruma tiesībām 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta, ir interpretējams dažādi un ietver atsauces uz citiem nosacījumiem, kurus šī dalībvalsts nav identificējusi.
- 301 Kā ir norādīts šī sprieduma 289. punktā, ja dalībvalsts paredz Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā garantēto tiesību palikt tās teritorijā īstenošanas kārtību, šī kārtība ir jānosaka pietiekami skaidri un precīzi, lai starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs varētu zināt precīzu šo tiesību apjomu un lai varētu novērtēt, vai šī kārtība ir saderīga it īpaši ar Direktīvām 2013/32 un 2013/33.

302 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Ungārija nav izpildījusi tai Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

– *Par piektā iebilduma otro daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktu*

303 Atkāpjoties no Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punkta, tās 46. panta 6. punktā dalībvalstīm ir atļauts šajā tiesību normā paredzētajos gadījumos – tostarp, ja lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu ir pamatots ar noteiktiem nepieņemamības iemesliem – automātiski nepiešķirt tiesības palikt teritorijā, gaidot pieteikuma iesniedzēja iesniegtās pārsūdzības iznākumu, ja vien tiesai ir kompetence izlemt, vai attiecīgā persona var palikt attiecīgās dalībvalsts teritorijā, neraugoties uz to, ka attiecībā uz šo personu ir pieņemts lēmums pirmajā instancē.

304 Komisija uzskata, ka Ungārija nav pareizi transponējusi minēto tiesību normu, jo, pirmkārt, Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punkts nepiešķir apturošu iedarbību prasības iesniegšanai par lēmumu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts kā nepieņemams, un, otrkārt, šajā likumā nav skaidri precizēts, vai Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pants, kas ļauj lūgt kompetentajai tiesai, kura izskata lietu, apturēt apstrīdētā administratīvā lēmuma izpildi, ir piemērojams tiesvedībām Likuma par patvēruma tiesībām jomā.

305 No tā izriet, ka Komisija būtībā pārmet Ungārijai, ka tā nav pietiekami skaidri un precīzi transponējusi Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktu, jo Ungārijas tiesiskajā regulējumā nav skaidri precizēts, ka Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pants ir piemērojams lēmumiem, ar kuriem kā nepieņemams noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

306 Šī argumentācija tomēr nav pamatota.

307 Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 207. punktā, ar to vien, ka Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pants ir vispārpiemērojams un ka Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punktā nav precizēts, ka šis 50. pants ir piemērojams šajā likumā reglamentētajās procedūrās, nepietiek, lai uzskatītu, ka Ungārija nav precīzi un pietiekami skaidri izpildījusi Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktu. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punktā nav nedz izslēgta šī paša 50. panta piemērošana, nedz arī paredzēta norma, kas būtu nesaderīga ar šo pēdējo minēto pantu. Turklāt Komisija nav iesniegusi nevienu pierādījumu, kurš ļautu apšaubīt Ungārijas tiesu iespēju piemērot Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pantu, izskatot prasību, kas vērsta pret lēmumu, ar kuru kā nepieņemams noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

308 No tā izriet, ka piektā iebilduma otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota un nav jāpārbauda, vai Administratīvās tiesvedības procesa likuma 50. pantā turklāt ir pilnībā un pareizi transponēta Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta pēdējā daļa.

– *Par otrā pamata trešo daļu, kas attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktu*

309 Atkāpjoties no Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktā ietvertā noteikuma, no šīs tiesību normas a) un b) apakšpunkta izriet, ka tad, ja starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek noraidīts kā nepamatots šīs direktīvas 31. panta 8. punkta h) apakšpunktā minēto apstākļu dēļ vai ja tas ir atzīts par nepieņemamu saskaņā ar tās 33. panta 2. punkta c) un e) apakšpunktu, tiesības palikt dalībvalsts teritorijā ir jāpiešķir saskaņā ar minētās direktīvas 46. panta 5. punktā paredzētajiem nosacījumiem, un nevis saskaņā ar šīs direktīvas 46. panta 6. punkta pēdējā daļā paredzētajiem nosacījumiem.

- 310 Komisija pārmet Ungārijai, ka tā nav pietiekami skaidri un precīzi transponējusi šo atkāpes noteikumu, jo Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punktā neesot skaidri norādīts, ka prasības pieteikuma iesniegšanai ir apturoša iedarbība, ja ar to tiek apstrīdēts lēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta e) apakšpunktu un 7. punkta h) apakšpunktu.
- 311 Šāda argumentācija tomēr ir jānoraida kā nepamatota.
- 312 Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 211. punktā, no paša Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punkta formulējuma skaidri izriet, ka pārsūdzībām par lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar Likuma par patvēruma tiesībām 51. panta 2. punkta e) apakšpunktu un 7. punkta h) apakšpunktu, ir automātiska apturoša iedarbība.
- 313 Tādējādi piektā iebilduma trešā daļa arī ir jānoraida kā nepamatota un nav jāpārbauda, vai Likuma par patvēruma tiesībām 53. panta 6. punkta pārējā daļā ir pilnībā un pareizi transponēts Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta a) un b) apakšpunkts.
- 314 No tā izriet, ka Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktā paredzētos pienākumus attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem, kuri ietilpst šīs tiesību normas piemērošanas jomā, viņu tiesību palikt tās teritorijā īstenošanu pakārtojot nosacījumiem, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 315 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā, Direktīvas 2013/32 6. pantā, 24. panta 3. punktā, 43. pantā un 46. panta 5. punktā un Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā:
- paredzot, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumi no trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri, ierodoties no Serbijas, vēlas tās teritorijā piekļūt starptautiskās aizsardzības procedūrai, var tikt sagatavoti tikai Reskes un Tompas tranzīta zonās, vienlaikus īstenojot pastāvīgu un vispārēju administratīvo praksi, kas krasi ierobežo to pieteikuma iesniedzēju skaitu dienā, kuriem ir atļauts iekļūt šajās tranzīta zonās;
 - ieviešot vispārēju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās, neievērojot Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā, kā arī Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā paredzētās garantijas;
 - atļaujot izraidīt visus trešo valstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas tās teritorijā, izņemot par pārkāpuma izdarīšanu aizdomās turētos, neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā paredzētās procedūras un garantijas;
 - pakārtojot to starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kuri ietilpst Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punkta piemērošanas jomā, tiesību palikt tās teritorijā īstenošanu nosacījumiem, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 316 Pārējā daļā prasību noraidīt.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ³¹⁷ Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Saskaņā ar minētā Reglamenta 138. panta 3. punktu, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Tomēr Tiesa, ja to pamato lietas apstākļi, var nolemt, ka lietas dalībnieks papildus saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzina daļu no otra lietas dalībnieka tiesāšanās izdevumiem. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriet Ungārijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tad, ņemot vērā lietas apstākļus, jāpiespriež Ungārijai segt pašai savus, kā arī atlīdzināt četras piektdaļas no Komisijas tiesāšanās izdevumiem. Pēdējā minētā vienu piektdaļu savu tiesāšanās izdevumu sedz pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 6. pantā, 24. panta 3. punktā, 43. pantā un 46. panta 5. punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, 8., 9. un 11. pantā:
 - paredzot, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumi no trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri, ierodoties no Serbijas, vēlas tās teritorijā piekļūt starptautiskās aizsardzības procedūrai, var tikt sagatavoti tikai Reskes (Ungārija) un Tompas (Ungārija) tranzīta zonās, vienlaikus īstenojot pastāvīgu un vispārēju administratīvo praksi, kas krasi ierobežo to pieteikuma iesniedzēju skaitu dienā, kuriem ir atļauts iekļūt šajās tranzīta zonās;
 - ieviešot vispārēju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas sistēmu Reskes un Tompas tranzīta zonās, tādējādi neievērojot Direktīvas 2013/32 24. panta 3. punktā un 43. pantā, kā arī Direktīvas 2013/33 8., 9. un 11. pantā paredzētās garantijas;
 - atļaujot izraidīt visus trešo valstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi uzturas tās teritorijā, izņemot par pārkāpuma izdarīšanu aizdomās turētos, neievērojot Direktīvas 2008/115 5. pantā, 6. panta 1. punktā, 12. panta 1. punktā un 13. panta 1. punktā paredzētās procedūras un garantijas;
 - pakārtojot starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kuri ietilpst Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punkta piemērošanas jomā, tiesību palikt tās teritorijā īstenošanu nosacījumiem, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 2) Pārējā daļā prasību noraidīt.
- 3) Ungārija sedz savus, kā arī atlīdzina četras piektdaļas no Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumiem.
- 4) Eiropas Komisija sedz vienu piektdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem pati.

[Paraksti]